БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 2 (10063) | 1963 оной январиин 3, четверг | Сэн 2 мүнгэн

жэлэй табадахи жэл

түүхэдэ шэнэ
сэг дэлхэйн
нуудта шэнэ
һайндэр ондо
ө. Шэнэ жэ-
хада дэлхэй
һанаа сэдь-
рэл түрэнэ.
удтахи олон
он, ядарһан
э шэнээр һа-
бооходо, шэнэ
да дайрагда-
хэл хадаа со-
зохёогшодто,
адуудта дэб-
хүгжэлтын
аа хэгдэһэн
жо үгэнэ.
һанаа сэдьхэл
СС-эй XXII
һан агуухэ
түсэбүүдые
вда бидэнэр
аабди, бага
эгээбди. 1963
ажалай ал-
хүлеэн абаа.
Программын
эрэлтүүлэгдэ-
элдэ ороной
хүсэтэйгөөр
һайн үндэһэ
КПСС-эй
тет, СССР-эй
Президиум,
рнүүдэй Со-
ндан шэнэ
лхадаа, үн-
даа долоон
үргэхын тү-
омико болон
дань хүгжөө-
лай, социа-
иин хэрэгые
н бүхы хүсэ-
нь нягтаар
лхын түлөө
э шэнэ илал-
даһан жэл,
зэргэ оршон
политикын
ын, эзэрхэг
дайнай хүсэ-
бодолтой хү-
жэл байгаа
на.
ной заха хи-
ала дайдые
хараад үзыт.
рбэдэхи жэл
ехэ үрэ дүн-
ээб! Энэ ха-
устриин аса-
нуудай тоодо
үгэлдэр дом-
анцинууд, за-
риканууд бо-
шэнэ хооһон
олон ой тай-
одо гараһан
тепроводууд,
рхим һайн
болон меха-
наука, техни-
бүтээлнүүд
хэдэн мил-
роод һуужа
н угаа ехэ
Энэ хадаа
муу уларил-
р тэмсэжэ,
н хэдэн мил-
о тарян мүн.
замбуулинай
даһан ажа-
хаанай илал-
р омогорхо-
оветскэ хоёр
аан саг соо
гэ ниидэһэн
үдэй хоорон-
замуудые та-
уулин юртэм-
үн гүнзэгые
ын тулада
оветскэ авто-
Марс тээшэ
жэ ябанал.
амсые нимэ
толго, манай
д бүхы туй-
совет арадай
одолые, тэрэ-
ой үүсхэлые,
оронгүй дэб-
е тон эли то-
гэнэ.
эдүй тээшэ
табижа бай-
д ажабайдал-
мэридөө, тэм-
үсхэл эдэбхи
ммунис бай-
рган гарадаг
юумые орол-
жэхэ зуураа,
дай зохёохы
бадаруулха
үгэдэг. Пар-
олдолго, ара-
элбэрие шэ-
а талаар тэ-
хэмжээнүүд
готой. Ажал-
ээлэй бурья-
арадай гүн
г бэлигтэнэй
дун бодолой

бадархын тулада парти бүхы эрхэ байдал бии болгоно.

Манай ороной материальна хүсэ шадалай ургахатай хамта хүнүүдэйнь суртал бодолойнгоо талаар ургадаг байһаниинь бүхы дэлхэй дээрэ элеэр харагдана. Долоон жэлэй үедэ совет хүнүүд имагтал экономикын, наука болон техникын талаар нилээд ехээр ургахаһаа гадна, шэнжэ шанарайнгаа талаар ехээр ургаа. Зоригжолто ажалай үедэ шэнэ хүн урган гарадаг, тэрэнэй абари заншал хатуужадаг. Орон дотор коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хүсэтэ долгин шэнгеэр эбхэрэн дэлгэрнэ.

Коммунизмын илан мандахын тулада ажалладаг, хизаарлашагүй үнэн сэхээр, шэн зоригтойгоор ажалладаг дээрэһээ совет хүн һүр жабхалантай. Обществынгоо аша туһын тулада ажаллаха гээшэ нангин үүргэмнай гэжэ совет хүн тоолодог. Гаража байгаа шэнэ жэлые һайн һайхан үгэнүүдээр амаршалха зуураа, совет хүнүүд ажабайдалаа бүри баян дэлгэр, һайн һайхан болгохын тулада улам һайнаар, бүри үрэ ехэтэйгээр ажаллахые эрмэлзэнэ.

Шэнэ жэлэй эхин саашанхи һайн һайхан найдабаритай холбоотой байдаг. Бидэнэр, совет хүнүүд, имагтал хубиингаа ажана һайн байдал тухай һанал бодолоо табидаг бэшэ байнабди. Совет хүнэй эрхим һайн һанал бодол, найдабари манай бүхы обществын хуби заяантай, Эхэ оронойнгоо ерээдүйтэй таһаршагүй холбоотой юм. Совет ажалшан бүхэн өөрынгөө бүлын зол жаргалые, һайн һайхан байдалые манай гүрэнэй түсэбүүдэй дүүргэлтэтэй, социалис Эхэ оронойнгоо һалбаран хүгжэлгэтэй, тэрэнэй материальна болон оюун бодолой баялигуудай саашанхи ургалтатай холбодог байна.

Һайн һайхан үе саг тухай, эб найрамдалай илалтын, ажалай болон арадуудай зол жаргал тухай хүн түрэлтэнэй үеын үедэ һанажа ябаһан эрмэлзэлгэ манай партиин Программа — коммунизм байгуулха асари ехэ программа дотор бэелнэ гэжэ бидэнэр тоолонобди. Дэлхэй дээрэ эгээн лэ үнэн зүб общество байгуулхын тулада совет хүнүүд бүхы хүсэ шадалаа, хүсэлөө зорюулна.

Саг ошожол байна. Сагай үнгэрхэ тудам манай хэрэг түргэн бүтэхэ, коммунизм ойртоно гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тиимэһээ совет арад, аха дүү социалис оронуудай бүхы ажалшад ерээдүй тээшэ найдамтайгаар, түбшэнөөр, согтой хүхюутэйгээр хаража байдаг. Капитализмтай амгалан ёһоной экономическа мүрысөө хэхэдээ шэнэ жэлдэ шэнэ илалтануудые туйлахын тулада бидэнэр хүсэ шадалаа гамнахагүйбди.

Эб найрамдал, зохёон байгуулга, коммунизм! Энээнһээ һайн һайхан уг зорилго байха гээшэ аал?(!) Энээнэй түлөө совет хүнүүд ажалладаг, тэмсэдэг. Манай арадай эб найрамдалые ехээр хүсэдэг байһые Н. С. Хрущев «Дейли экспресс» гэжэ газетын асуудалнуудта харюусахадаа иигэжэ найруулан хэлээ һэн:

«Шэнэ жэлые угтахаяа байхадаа, дэлхэй дээрэ үнэн зүб бодол илан мандаха, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонууд уласхоорондын харилсаануудта найдамтай заншал болохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Гансахан 1963 ониие бэшэ, харин хүн түрэлтэнэй саашанхи барагдашагүй олон жэлнүүдые хүнүүдэй амгаланаар, зохёохы ажал хэжэ байһан эрхэ байдалда угтахыень бидэнэр хүсэнэбди».

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ совет хүнүүд угаа ехэ илалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлгэтэй. Городууд болон хүдөөгэй ажалшадые партиин агууехэ суртал, бодол болон түсэбүүд зоригжуулна. КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шэнэ жэлээр дашарамдуулан совет арадые халуунаар амаршалга тэдэндэ шэнэ дура зориг оруулаа. —Шэнэ жэлдэ—ажалай шэнэ илалтануудые туйлая!— гэһэн һайхан үгэнүүд манай ороной бүхы нютагуудта дуулдана.

(«Правдын» январиин 2-ой түрүү бэшэгһээ).

„Марс-1“ ниидэһээр

брийн 26-һаа
ин 1 хүрэтэр-
-1» гэжэ авто-
итай ээлжээтэ
байгуулагдаа.
телеметричс-
таа.

Январиин 2-то Москвагай сагаар 8 часта «Марс-1» гэжэ станци газарай нюруунһаа 24 миллион 227 мянган километр холо ошоод ябаа.

(ТАСС).

Бүхы арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө!

Бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдалай түлөө!

Кремль соо шэнэ жэлэй уулзалга болобо

Шэнэ жэлэй наран манай агууехэ Эхэ ороной тала дайда дээгүүр бадаран мандаба. Шэнэ мянга юһэн зуун жаран гурбан ониие — агууехэ долоон жэлэй табадахи жэлые Советскэ Союзай арадууд зохёон байгуулхы хүсэ шадалайнгаа улам һалбаржа байһан үедэ угтаба.

Шэнэ жэлэй заншалта уулзалга Кремль соо болоо. Тэрэниие Совет Социалис Республикануудай Союзай правительство эмхидхэһэн байна.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов гэгшэд зал соо орожо ерээд, суглараагшадые хани халуунаар амаршалаа.

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд айлшадтай хамта һайндэрэй эдеэ хоол табяатай столнуудта һууба. КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, правительствын гэшүүд айлшадай дунда байлсаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев үнгэржэ байһан жэлэй түлөө духаряа үргөө.

Кремль соо болоһон шэнэ жэлэй уулзалгада хабаадагшад бүхы москвагайхидтай, бүхы оронтой хамта КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй совет арадта хандаһан шэнэ жэлэй амаршалгын радиогоор дамжуулагдахада шагнаһан байна.

— Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд! — гээд Советскэ правительствые толгойлогшо нүхэр Н. С. Хрущев суглараагшадта хандаа.

Зол жаргалые, Эхэ оронойнгоо аша туһада зорюулдаг ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые туйлахые уулзалгада хабаадагшад бэе бэедээ хүсөө.

Советскэ Союзай арадуудай түлөө, хүдэлмэришэн ангиие нэгэдүүлдэг профсоюзуудай түлөө, манай колхозууд болон колхознигуудай түлөө нүхэр Н. С. Хрущев духаряа үргөө.

Алдарта Совет Армиин түлөө, комсомолой түлөө, совет залуушуулай түлөө духаряа үргэгдөө. Коммунис партиин, Ленинэй партиин түлөө, бүхы дэлхэйн коммунис партинуудай, социалис оронуудай хоорондохи бата жагсаалай түлөө духаряануудай үргэгдэхэдэ нэрьемэ альга ташалган болоо.

Гүрэнүүдэйнгээ социально-политическэ байгуулалтаһаа дулдыдангүйгөөр бүхы арадуудай энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө Советскэ правительствые толгойлогшо духаряа үргөө. Уулзалга дээрэ байлсаһан гадаадын оронуудай элшэн сайдуудые тэрэ шэнэ жэлээр амаршалаа.

Дипломатическа корпусые толгойлогшо, Швециһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Рольф Сульман харюугай духаряа үргөө.

Ородой авиациин үбгэ эсэгэ Б. И. Россинскин, түрүүшын летчик-космонавт Ю. А. Гагаринай хэлэһэн үгэнүүдые суглараагшад анхаралтайгаар угтаа. Тэдэнэр манай түрэл Коммунис партиин түлөө, эб найрамдалай, бүхы арадуудай зол жаргалай түлөө сусаршагүй тэмсэлшэ Никита Сергеевич Хрущевой түлөө тэдэнэр духаряануудые үргөө.

Түгэсхэлдэнь нүхэр Н. С. Хрущев бүхы арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө духаряа үргөө. Нэрьемэ альга ташалган болоһон байна.

Кремль соо эмхидхэгдэһэн шэнэ жэлэй уулзалга һүни орой болотор үргэлжэлөө.

(ТАСС).

20 МЯНГАН ХУРЬГА АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Ерэхэ жэл манай Баргажанай совхоз 20 мянга гаран хурьга абахань. Эхэ хониднай январиин 15-һаа эхилжэ хурьгалхаар хүлеэгдэнэ. Хонидоо улам олошоруулхын тула хонишодой бүхэли жэл шахуу саг соо хэһэн ажалайнь дүн үбэлэй эгээл бэрхэтэй сагта, январь, февраль һаранuудта элирхэнь ха юм. Үнинэй хүлеэгдэһэн энэ саг ойртошонхой. Тиимэһээ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон хонишод түл абалгадаа бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаад, горитой хүдэлмэри хэжэ байна.

Түрүүшын үедэ хурьгалха хонид бэлшээридэ холуур ябуулагдангүй, ехэнхидээ газаа байлгагдажа, имагтал һайн шанартай тэжээлээр хооллуулагдана. Һайхан үбһэнэй хажуугаар хонин бүхэндэ үдэртөө 100—150 грамм таряа талханай зүйл үгтэжэ байнхай. Эхэ хонидто эдюулхэ үбһэ тэжээл отарануудта түл абалгын үедэ хүсэд хүрэхөөр зөөгдэжэ байна.

Нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө Бүмбэрма Гылыковагай отарада 83, Федор Дондуповай—92, Ханда Раднаевагай—87, Анатолий Абраковай—92, Цындема Жигжитовагай—99, Сергей Цыденовэй 95 хурьган абтаа һэн. Нэрлэгдэһэн эрхим хонишоднай мүнөө жэлдэ 100-һаа. 100 хурьга сохом түлжүүлхэ социалис уялга абанхай. Мүнөө тэдэнэй отаранууд түл абалгадаа бэлэн болоо.

Гадна совхозой бусадшье отарануудта зуун хонин бүриһөө 100 хурьга абаха гэһэн тэмсэл дэлгэрэнхэй, бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд дүүрэжэ байна. Нэн түрүүн үбһэ тэжээл отарануудта зөөжэ бэлдэхынгээ хажуугаар, хонидой хурьгалха гэрнүүд, парай түлнүүдэй байха байранууд заһабарилагдажа, дулаалагдана. Хонидой хурьгалха гэрнүүдэй хуурай байхынь тула мүнөө үедэ түлижэ байнабди. Тэрэшэлэн хурьгадай байрануудта хашаа-клеткэнүүд, хобоо-кормушканууд бэлдэгдэжэ, дезинфекци хэгдэнэ, избёосхоор будагдана. Хурьгадай эдихэ һайхан үбһэ болон минеральна тэжээл бэлдэгдэнэ.

Хурьгадай байрануудые дулаалха, сагаадаха, мүн үбһэ тэжээл зөөхэ хүдэлмэридэ совхозой комсомолшууд ехээр туһална. Тэдэнэй хүсөөр отаранууд дээрэ 2 дахин воскресник хэгдээ. Тэрэшэлэн Баргажанай дунда болон интернат һургуулинуудай һурагшад, багшанар ехэ туһаламжа хүргэнэ. Һурагшад элдэб ажал хэдэг, багшанарынь хонишодой дунда хөөрэлдөө, лекцинүүдые үнгэргэнэ.

Түл абалгын үедэ хурьгашадаар 100 гаран хүн хүдэлхэ байна. Мүнөө хурьгашадаар хүдэлхэ олон хүн олдонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд отаранууд дээгүүр ябажа, түл абалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин хэрээр дүүргэгдэжэ байһые шалгажа байна. Энэ шалгалта һа... дүүрэжэ, хонишодой ха... суглаан болохо юм. Тэр... лаанда шалгалтаар ... лэгдэһэн дутагдалнуу... хэлсэгдэхэ, соци... сөөнэй болон ... гурим тогтоо... гын талаар ... һөө зуун ...

[illegible]

КПСС-эй ЦК ...
Министрнүүдэй Со...

ШЭНЭ ЖЭЛЭЭР ДАШАРАМДУУЛАН, КОСМОНАВТНУУД ХӨӨРЭНЭ

1962 он, совет арадай шэнэ амжалтануудые туйлаһан жэл боложо үнгэрбэ. Коммунизм байгуулгада экономикые, эрдэм ухаае, соёл культурые хүгжөөхэ талаар гайхамшагта амжалтанууд туйлагданхай. Мүн үнгэрэгшэ жэлэй туршада замбуулин дайдые улам гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ хэрэгтэ ехэ алхам хэгдэһэн байна бшуу.

Замбуулин дайдые шэнжэлэлгээр 1962 ондо ямар ехэ амжалтанууд туйлагдааб гээд тодорхойлхыень Юрий Гагаринда, Герман Титовто, Андриян Николаевта, Павел Поповичто ТАСС-ай шэнжэлэгшэ хандаа. Замбуулин дайдын баатарнууд өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэбэ.

Юрий Алексеевич Гагарин:

— Үнгэрэгшэ 1962 ондо «Восток-3», «Восток-4» түхэлэй онгосонуудаар Андриян Николаев Павел Попович хоёр хэды сүүдхын туршада зэргэ ниидээ һэн. Энэмнай замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар үнгэрэгшэ жэлэй шухала амжалта болоно. Иигэжэ түрүүшынхеэ зэргэ ниидэлгын бэелүүлэгдээд байхада, замбуулин дайда тухай, хүнэй шэгнүүргүй болоод ябаха үедэ, ажаллахадань ямар байдаг бэ гэжэ урдань тодорхойлогдоогүй шэнэ зүйлнүүд элирүүлэгдэһэн байха юм. Энэ зэргэ ниидэлгын дүнгүүд замбуулин дайдаар саашадаа ниидэлгэдэ бэлдэхэдэ шухала байха бшуу.

«Замбуулин дайда» гэһэн хэмэл одонуудые табижа, бүмбэрсэг дэлхэй шадарай дайда шэнжэлэгдэнэ. «Марс-1» түхэлэй планетэнүүд хоорондын станци мүн лэ 1962 ондо табигдаа. Энэ гайхамшагта станцимнай мэдэгдээгүй энэ планетэ тээшэ дабшажа ябана.

Гадна КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум, СССР-эй Верховно Соведэй сесси намда, минии нүхэд-космонавтнуудта, бүхы совет арадта тусгаар удха шанартай. Нүхэр Н. С. Хрущев «Мүнөөнэй уласхоорондын байдал, Советскэ Союзай гадаадын политика» гэһэн элидхэл хээ һэн. Манай партиин, правительствын гадаадын ленинскэ политикые бүхы совет арадтай хамта бидэнэр халуунаар һайшаанабди.

Герман Степанович Титов:

— Замбуулин дайдын онгосонуудай зэргэ ниидэһэн тухай үшөө нэгэ юумэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Иигэжэ зэргэ ниидэлгын бэелүүлэгдээд байхада, совет эрдэмтэд, инженернүүд тон орёо нарин зорилгонуудые түрүүшынхеэ гайхалтай нарин нягтаар бэелүүлээ. Онгосонууд бэе бэедээ тон дүтэхэнүүр ниидэхэ харгы замда табигдаһан, мүн эдэ космонавтнуудай хоорондо найдамтай радиохолбоон тогтоогдоһон байна. Манай нүхэд Андриян Павел хоёр дэлхэйе 112-һоо үлүү тойрожо, олон туршалгануудые, ажаглалтануудые хээ һэн. Эдэ бүгэдыень мүнөө согсолон шэнжэлһээр.

Андриян Григорьевич Николаев:

— Нарата юртэмсын планетэнүүд тээшэ совет хүнүүд тон түрүүн харгы гаргаа. Һара, Венерэ тээшэ планетэнүүд хоорондын станцинууд табигдаа һааб даа. Мүн «Марс-1» түхэлэй станци холын планетэ тээшэ табигдаба. Энэмнай эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, бүхы совет арадай ехэ амжалта болоно. Планетэнүүд хоорондын станцинуудай табигдаһанай һүүлээр холын планетэ тухай, юртэмсэ дайдын нюусанууд тухай хүн түрэлтэн олон шэнэ зүйлнүүдые мэдэхэ болохо. «Марс-1» түхэлэй станциин долоон һарын туршада аяншалаад байхада конструкторнууд, инженернүүд тэрэнэй элдэб хэрэгсэлнүүдэй хэр һайн байһыень тодорхойлхо юм.

Гадна замбуулин дайдые шэнжэлхэ тухай һанамжаяа хэлэхэ һанаатай һэм. Замбуулин дайда хододоо аглаг һайхан байха ёһотой. СССР-эй Наукануудай академи, аэронавтикын, замбуулин дайдые шэнжэлхэ асуудалнуудые эрхилдэг Америкын национальна управлени хоорондоо энэ талаар һаяшаг хэлсээ баталаа.

Замбуулин дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан уласхоорондын зүблөөнүүдтэ би хабаадалсаха золтой байгааб. Элдэб арадуудай түлөөлэгшэд-эрдэмтэдэй өөһэдынгөө амжалтанууд тухай хэлэхыень шагнахада аятай зохид. Замбуулин дайдаар ниидэжэ, тэрэниие бүхы талаһаань шэнжэлхэ хэрэгтэй. Эрдэм ухаанай элдэб олон һалбаринуудай туйлалтануудые иигэжэ хэрэглэхэ ушартай болоно. Тиимэһээ гансахан космонавтнууд, мүн ганса нэгэн оронууд юртэмсын хизааргүй дайдые шэнжэлжэ хүшэ хүрэхэгүй. Тиимэһээ замбуулин дайдые амжалтатайгаар шэнжэлхын зорилгоор оронууд тус бүридөө юу хэхэеэ зүбшэхэ ушартай болоно. Энэ талаар СССР США хоёрой хоорондо хэлсээн баталагданхай. Зүгөөр бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха гэһэн Советскэ Союзай дурадхал һүүлэй һүүлдэ хэзээ һайшаагдахань гээшэб. Һайшаагдаа һаань, дайда юртэмсын нюусанууд түргөөр лэ тодорхойлогдохо һэн.

Павел Романович Попович:

— Энхэ амгалан байдалда дуратай хүн бүхэнтэй адли, би дайн байлдаае үзэн яданаб. Замбуулин дайда хододоо аглаг сэбэр байг лэ, замбуулин дайдада сэрэгэй зорилгоор нэгэшье буу бү һүрэг лэ гэжэ космонавт түлөөгөө эрилтэ табиха байнаб.

Замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар хэлсээ. баталха гээшые һайшаанаб. Тиигэжэ Америкын астронавтнуудтай, саашадаа ондоо бусад оронуудай түлөөлэгшэдтэй сугтаа ехэ дуратайгаар ажаллахаб.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... космонавтнууд ... Г. С. Титов, А. ... Попович.

АМЖАЛТЫН ҮРГЭН ХАРГЫ НЭЭГДЭНХЭ

Зэдын үйлэдбэриин управлениин партийна конференциһээ

1962 оной декабриин 27-до Зэдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин нэгэдэхи партийна конференци боложо, «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд, үйлэдбэриин управлениин партийна организацинуудай зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар тэндэхи үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Лысов** элидхэл хээ.

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ ДҮН ЮУ ХАРУУЛНАБ

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор байгуулагдаһан Зэдын колхоз, совхозуудай управленидэ хуушандаа Зэдын, Захааминай аймагуудай орһон соо байгаа ажахынууд ороо юм. Эдэнэр Коммунис партиингаа хараалһан тон шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлэн һүүлэй хэдэн жэлэй туршада нилээд амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, 1953 онһоо хойшо Захааминай аймагай колхозууд хүдөө ажахын бүхы продуктнуудай абалгые 4 дахин, Зэдын аймагай ажахынууд 3 дахин ехэ болгоһон байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абаха талаар илангаяа энэ жэл горитойхон алхам хэгдээ. Партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлэн, тэндэхи ажахынууд тарилгынгаа талмайн хубаарилга шэнээр хаража үзөө, ниитын малай тоо толгой олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые бэелүүлээ. Тэрэнэй ашаар энэ жэл Зэдын, Захааминай колхоз, совхозууд гүрэндөө 70 мянган центнер орооһо таряа, 59 мянган центнер мяха, 107 мянган центнер һү, 11000 центнер нооһо, 1610 мянган үндэгэ худалдаа гэжэ элидхэлшэ, конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд тэмдэглэбэ. Энэнь урда жэлэйхидэ орходоо нилээд ехэ болоно гээшэ.

—Манай колхозой бүхы колхознигууд партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтажа абаад, хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна, —гэжэ Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Жаргалов** үгэеэ эхилбэ. Мүнөө бригада, фермэ, гүүртэ, отарануудаарнай жэлэй дүнгүүд согсологдожо, коллективүүдэй суглаанууд дээрэ хэлсэгдэжэ байна.

1962 ондо колхознигууднай муу бэшээр худэлжэ гараа. Гүрэндэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ болон бусад продуктнуудые худалдаха түсэб, уялгануудай сүм дүүрэнхэй. Тиихэдэ мал ажалай продукци урда жэлэйхидэ орходоо нилээд ехээр худалдагдаа. Хэрбээ 1961 ондо 4720 центнер мяха худалдаа һаа, мүнөө 5400 центнер худалдагдаад байна, һү худалдалга 8500 центнерһээ 9500 центнер хүрэтэрөө, үндэгэн хоёр дахин ехэ болоо. Ниитын малай тоо толгой олошоруулха түсэб муу бэшээр дүүрэжэ байна. 1962 ондо 16500 хонин искусственна аргаар үрэжүүлэгдээд, шэнэ жэлэй январиин 10-һаа хурьгад абтажа эхилхэнь.

Захааминай «Байкал» колхозой колхознигуудай һүүлэй хэдэн жэлэй туршада туйлаһан амжалтанууд тухай, тэндэхи партийна организациин секретарь нүхэр **Ванчиков** конференцидэ хабаадагшадта хэлэжэ үгэбэ. 1953 онһоо хойшо колхоз илангаяа мал ажалай продуктнуудые абажа, гүрэндэ худалдалгаа эрид дээшэлүүлжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, хэрбээ 1953 ондо колхоз гүрэндэ 800 центнер мяха худалдаа һаа, 1962 ондо 2930 центнер худалдахань. Энэ үе соо колхозой олзо доход 54 мянган түхэригһөө 250 мянган түхэриг хүрэтэрөө дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта Зэдын управлениин харьяата колхоз, совхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар өөһэдтөө байһан арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй гэжэ конференци дээрэ тон зүб шүүмжэлэгдэбэ. Тиимэһээ тэдэнэр 1962 ондо гүрэндэ мяха, һү, нооһо худалдаха түсэб, уялгануудаа дүүргэбэгүй. Зарим ажахынууд 1962 ондо 1961 онойхиһоо мууса хүдэлжэ гараһан байна. Борьёогой «Коммунизм» колхоз, Торийн совхоз болон бусад ажахынууд 1962 ондо урданайхиһаа мяха багаар абажа, гүрэндэ худалдаба. Зэдын Ленинэй, Захааминай «Коммунизм», XXII партсъездын нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд, Борьёогой совхоз һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо нилээд доошолуулаа.

Иимэ ехэ дутагдалнууд ямар шалтагаанһаа болооб гэхэдэ КПСС-эй Зэдын, Захааминай райкомууд, зарим партийна организацинууд ажахы бүхэндэ байгаа арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ талаар мүртэй хэмжээнүүдые абаагүй, ажалшадай хүсэ шадал элсүүлхэ талаар ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулаагүй гээшэ.

БЭЕЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОНУУД ЕХЭ

Партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Зэдын үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажалшад мүнөө жэл шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө шармайн оролдонод. Ажалшадай политическэ, ажалай тон ехэ дэбжэлтэ дэмжэн, үйлэдбэриин управлениин партийна конференци 1963 ондо урда жэлэйхиһээ 10—12 процент ехэ гэхэ гү, али 69—71 мянган центнер мяха, 18—20 процент ехэ гэхэ гү, али 120—125 мянган центнер һү, 10500 центнер нооһо, 30—40 процентээр ехэ гэхэ гү, али 130—140 мянган центнер орооһо гүрэндөө худалдаха гэһэн зорилго хараалба.

1962 ондо Захааминай «Коммунизм» колхоз һү һаалга, гүрэндэ худалдалгаяа 1961 онойхиһоо нилээд доошолуулаа. Тиихэдэ бэшэ гүүртэнүүдтэй адли арга боломжонуудтай манай гүүртын һаалишад нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ һү һаажа гүрэндөө худалдаа. Хэрбээ ерэхэ жэл колхозоймнай бүхы һаалишад, малшад манай гүүртынхидтэл хүдэлөө һаань, бидэнэр һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлжэ шадахабди,—гэжэ тэрэ колхозой түрүү һаалишан, БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр **Шагжеева** хэлэбэ. Тэрэ талаар малшад, һаалишадай дунда ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй.

Партиингаа Центральна Комитедэй мартын, ноябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр табигдаһан туйлай ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха, машина, техникые зүбөөр ашаглаха тухай Борьёогой совхозой түрүү комбайнер нүхэр **Метелкин** тогтожо хэлээ. Машина техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ гээшэ имагтал механизаторнуудай үүсхэл, оролдолгоһоо болодог юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. 1960 ондо нүхэр Метелкин 800 гектар таряа хадажа, республикын чемпион болоһон юм. Урзанда тэрэ «С-6» түхэлэй комбайнаар 450 гектар хадажа, 414 гектар хадагдаһан баал суглуулаа, 1962 ондо нүхэр Метелкин «СК-3» түхэлэй комбайнаар 200 гаран гектар таряа хадаа, 550 гектар баал суглуулаа, 5800 центнер ороохо таряа сохижо абаа.

Нүхэр Метелкин үгэ хэлэхэдээ, ажал хүдэлмэридэ шэнэ шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэлгын тон шухала байһан тухай үшөө дахин лануулба. Энэ жэл тэдэнэр таряа хурялгын үедэ «Темижбекский» совхозой механизаторнуудай жэшээгээр хүдэлхэ гэжэ шиидэбэшье, механизаторнуудай дуталдадаг дээрэһээ, хүдэлжэ шадабагүй. Тиимэһээ механизаторнуудые олоор бэлдэхэ хэрэгтэ эрид хэмжээнүүд абтаха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье энэ талаар КПСС-эй райкомууд, партийна организацинууд мүртэй юумэ хэнэгүй. Мүнөө һунгагдаһан шэнэ партком энэ дутагдалнуудые дары усадхаха ёһотой гэжэ тэрэ хэлэбэ.

—1962 ондо манай колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые абаха талаар алхам хээ,—гэжэ Борьёогой «Коммунизм» колхозой хонишон нүхэр **Эрдынеева** үгэ хэлэлгэндээ тэмдэглэбэ. Хэды тиимэшье һаань, ерэхэ жэл бүри һайн амжалтануудые туйлаха гүйсэд арга боломжотойбди. Адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абанхайбди. Ганса манай отара 581 центнер зелёнко, 166 центнер үбһэ хуряагаа. Иимэ ехэ тэжээл бидэнэр хэзээшье бэлэдхэдэггүй байгаабди. Тиихэдэ бүхы эмэ хониднай саг болзортоо искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ, ерэхэ жэлэй эхинһээ хурьгадые абажа эхилхэмнай.

ҮЙЛЭДБЭРИ ЗҮБӨӨР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

Элидхэлшэ, конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй хараалһан ёһотой революционно хэмжээ ябуулгануудые нэгэн дуугаар һайшаабад. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд хүдөө ажахы хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ үргэн харгы нээжэ үгөө гэжэ тэдэ тэмдэглэбэд.

— Партиингаа Центральна Комитедэй мартын, ноябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэн, манай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар нэгэ хэды амжалтануудые туйлаа,—гэжэ Торийн совхозой парткомой секретарь нүхэр **Ломухин** хэлэбэ. Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө декабриин 5-да дүүргээбди. Һү худалдалга нёдондо жэлэйхиһээ 22 процентээр дээшэлээ.

Туйлаһан амжалтануудынай үшөөл багахан байна. Энээндэ КПСС-эй Зэдын райком, совхозой партийна организаци зэмэтэй. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй райком хүдөө ажахы хүтэлбэрилгэдэ анхаралаа һайса хандуулаагүй, партийна организацинуудай ажал хүдэлмэридэ мүртэй туһа хүргөөгүй. Мүнөө үйлэдбэриин управленидэхи партком эдэ дутагдалнуудые гүйсэд усадхаха аргатай болоо.

— Захааминай колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха 1962 онойнгоо түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ, — гэжэ КПСС-эй Захааминай райкомой секретарь нүхэр **Попов** тэмдэглэбэ. Гүрэндэ мяха худалдалга урда жэлэйхиһээ 11 процентээр, һүн 6 процентээр дээшэлээ. Гэбэшье һү худалдаха түсэбнай миил нэгэ процентээр дүүрэбэгүй. Энээниие дүүргэхэ арга боломжо байгаа гү? Байгаа. Тиихын тула ажахые зүбөөр хүтэлбэрилхэ, ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха байгаа. Энээниие нэгэ иимэ жэшээ эли тодоор гэршэлнэ.

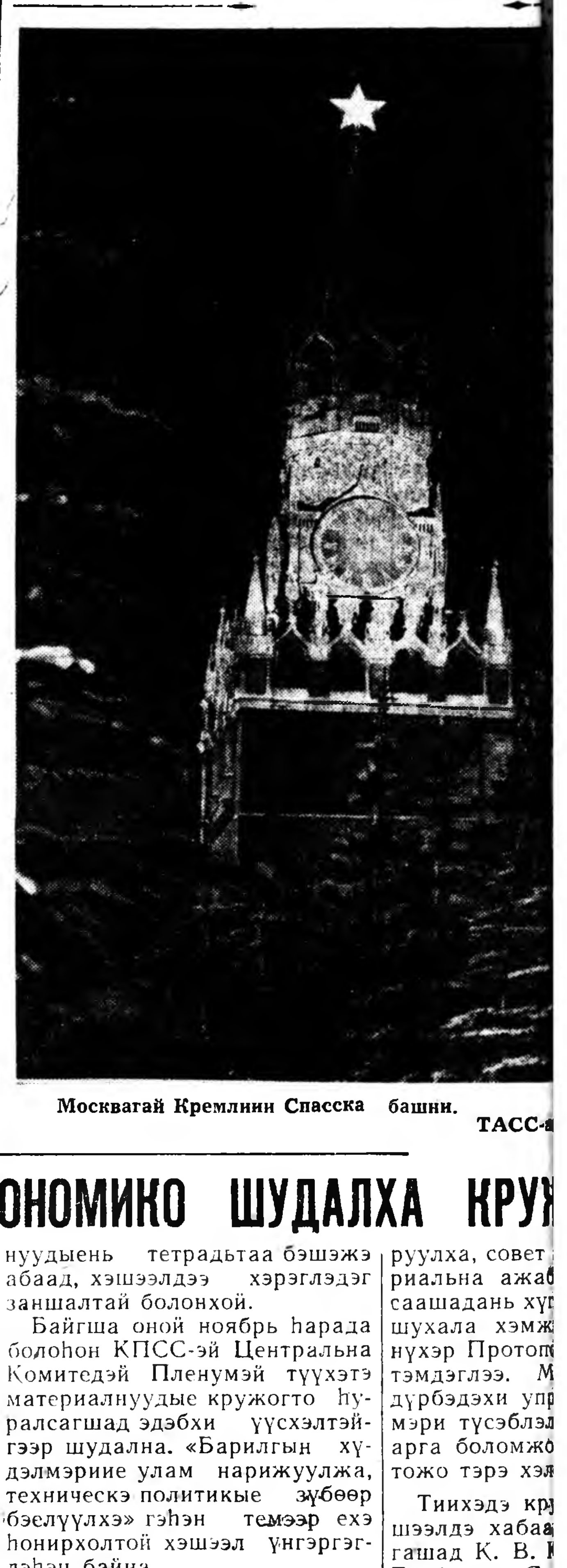
Гүрэндэ һү худалдаха гурбадахи кварталай түсэб заабол дүүргүүлхын түлөө фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр полит-эмхидхэлшэд эльгээгдэһэн юм. Тэдэнэр малшадай, һаалишадай дунда ехэхэн политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа. Тиин хэрбээ сентябриин түрүүшын арбан хоногто колхозуудынай 1120 центнер һү худалдаа һаа, хоёрдохи арбан хоногто 1800 центнер, гурбадахи арбан хоногто 2211 центнер худалдаа һэн. Хэрбээ партийна организацинуудай дүрбэдэхи кварталда малшадай дунда тиимэ хүдэлмэри ябуулаа һаа, гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб үни дүүргэгдээд байха байгаа.

«Октябрьский» совхозой партийна организациин секретарь нүхэр **Хайдуков** үга[…] комууд ажах[…] гаанай аргаа[…] тийна органи[…] дэ мүртэй ту[…] гэжэ тэрэ шү[…] комууд илан[…] ганизацинууд[…] дэлмэридэ ан[…] тэдэнтэй сугл[…] гүй һэн. Энэ […] нөө парткому[…] гэбэ.

— Хүдөө а[…] абаха талаар […] лээд хүдэлмэ[…] ехэхэн дутаг[…] гэжэ Борьёогой[…] ганизациин се[…] **нов** тэмдэглэба[…]

Конференци[…] ман жэлэй һү[…] **Очирова,** Мих[…] һургуулиин […] нүхэр **Попова,** […] съездын нэрэм[…] мой секретарь […] эй обкомой се[…] **нов** гэгшэд үгэ[…]

Конференци[…] хидхэлэй плен[…] секретаряар н[…] секретариин ор[…] **палов А. Р.,** […] һунгагдаба.

Москвагай Кремлиин Спасска башни.

ТАСС-[…]

Арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ

(Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин нэгэдэхи партийна конференциһээ)

Декабриин 27-до Хяагта хотодо Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин партийна конференци болобо. Энэ конференци хадаа тэндэхи коммунистнуудай ажабайдал, ажал ябуулгын тон ехэ хэрэг ушарал мүн болоно.

Тус управлени хадаа 8 колхоз, 6 совхозуудые хамтадхана. Тэрэнэй партийна организацида 45 партийна эхин организаци болон партийна комитедүүд ороxо юм. Тэдэнэй бүридхэлдэ партиин 1874 гэшүүд, 142 кандидадууд бии. Иимэ ехэ хүсэн хадаа ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгэ шэнэдхэн байгуулха тухай партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар туйлай ехэ хүдэлмэри ябуулжа шадаха байна.

Хяагтын колхоз, совхозууд 1962 ондо 700 мянган пүүд таряа гүрэндөө худалдаа. Тельманай, XX партийн съездын, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозууд, Погранична совхоз гүрэндэ таряа худалдаха өөһэдынгөө уялга нилээд үлүүлэн дүүргээ. Орооһо таряа һайнаар ургуулһан тэдэ ажахынууд 1963 оной тарилтада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгэ дүүрэнээр хааба. Гадна малай тэжээлдэ шухала хэрэглэгдэхэ концентрат горитойгоор илган бэлдээ.

Гэхэтэй хамта Хяагтын управлениин колхоз, совхозууд 1962 ондо мал ажалай продукци абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Энээн тухай конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд тон зүб шүүмжэлэл хээ. Зарим ажахынууд мяха, һү, нооһо, үндэгэ абаха түсэбөө дүүргэһэн болобошье, управлениин колхоз, совхозууд мал ажалай продукци абаха, худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Тиигэжэ эндэхи ажахынууд гүрэндөө 7300 центнер мяха, 20.000 центнер һү, 372 мянган үндэгэ дутуу үгөө.

Управлениин зарим колхоз, совхозууд мяха, һү абалгые нёдондонойхиһоо доошонь оруулжархиһан байха юм. Тэдэнэй тоодо «Дружба», «Родина», «Эрдэм», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд, Хүдэриин совхоз оролсоно. Тиигэжэ урдын Хяагтын аймаг һү абалгые 8023 центнерээр хороогоо. Энэнь ажахынуудай мал ажалай продуктнуудые абалгада анхаралаа багаар хандуулһаниие харуулна. Тэндэ силос, корнеплод болон бусад шэмэтэ тэжээл хэды элбэг болобошье, тэрэниие малдаа зүбөөр үгэжэ шадаагүй. Зарим ажахынуудта үнеэдые үдэрэй гурба дахин һаалга эмхидхэгдээгүй байха юм. Тэрэшэлэн «ёлочко», мүн бусад оньһото техникын хүсые хүсэд хэрэглэнэгүй.

Малай олоор хоролтодо ородог, түлэй дутамагаар абтадаг тухай конференциин делегадууд өөһэдынгөө үгэ дотор тэмдэглэбэ. Тэрэл ушарһаа мал үсхэбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй байха юм. Нютагай колхоз, совхозууд түл ехэ үсөөнөөр абана. Жэшээлхэдэ, Тельманай нэрэмжэтэ колхоз 100 толгой эхэ малһаа 65 тугал, 55 хурьга, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз —48 тугал, 48 хурьга, «Дружба» колхоз —34 тугал, 27 хурьга, Хяагтын совхоз—42 тугал, 27 хурьга, Хүдэриин совхоз —40 тугал, 35 хурьга гэхэ мэтэ нэгэшье ажахы эхэ мал бүриһөө нэгэ түл абажа шадаагүй байна.

Мяха абалгын асуудал шиидхэлгэдэ гахай үсхэбэрилгэ шухала удха шанартай. Зүгөөр мал ажалай энэ һалбари хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. 1962 оной 11 һарын дүнгөөр управлениин колхоз, совхозуудай абаһан мяханай тоодо гахайн мяха абалга миил 12 процент эзэлнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр **Лубсандоржиев** колхозойнгоо ажалда байһан зарим тэды дутагдалнуудые тэмдэглэхэ зуураа, КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй дүн тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ, саашанхи хүдэлмэриингөө зорилго хараалһан тухайгаа конференциин делегадуудта хөөрэжэ үгэбэ. Колхозой партийна организациин 64 агитатор, лектор малай отара, гүүртэнүүд дээгүүр ябажа, партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй малшадые танилсуулха, ойлгууламжын хүдэлмэри эрхилхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Колхозой 150 гэшүүд экономическа семинарта, 70 хүн механизаторнуудай кружогто һуралсана. Гэбэшье механизаторнуудай һуралсалда хэрэглэгдэхэ учебник болон бусад харуулан ойлгуулха плакат гэхэ мэтын зүйлэй хомор байһан тухай нүхэр Лубсандоржиев тоггтоо.

Тэрэшэлэн ажахынуудые хүсэтэ техникээр, тэрээндэ хэрэглэгдэхэ запчастяар дүүрэн хангаха, электро-түхеэрэлгэ болон бусадаар колхозуудые хангаха тухай асуудал Хяагтын совхозой главна зоотехник нүхэр **Файбусович,** «Родина» колхозой главна зоотехник нүхэр **Третьяков,** Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Ванкеев** болон бусад табяа.

Погранична совхозой директор нүхэр **Кривогорницын** үгэ хэлэхэдээ, управлениин зарим ажахынуудай гэзгэлдэ орођониие тэмдэглэхэ зуураа, тэдээн тухай анхарал хандуулхые шэнэ һунгагдаһан партийна комитедтэ захяа. Маслопромой һү тушаан абадаг газарнууд һү саг соонь абангүй байжа, колхоз, совхозуудта һаад ушаруулна гэжэ эндэ хэлэгдээ. Худалдаа наймаанай газарнууд колхоз, совхозуудта хэрэглэгдэхэ һээы, арһа, лампа болон бусад зүйлөөр дутамаг хангана гэжэ нүхэр Кривогорницын хэлэбэ.

Конференциин делегадууд хонидой түл абалгада ехэ анхарал хандуулһан байна. Энэ асуудал тушаа Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Соковиков,** Тельманай нэрэмжэтэ колхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр **Раднаев** болон бусад өөһэдынгөө үгэ дотор тогтоо.

Мал болон тарян ажалые ашагтайгаар хүгжөөлгэдэ бии байһан арга боломжонууд тухай конференциин делегадууд өөһэдынгөө үгэ дотор тэмдэглээ. Тиихэдэ ашаг багатай газар элдүүрилжэ, үндэр ургасатай ургамалнуудые тариха, шэниисэ, кукуруза, горох, бобы болон үрэжэл һайнтай бусад ургамалнуудай тарилгын талмай үргэдхэхэ тухай конференциин делегадууд анхаралаа хандуулба.

Хяагтын управлениин прокурор нүхэр **Бордонов,** управлениин начальник нүхэр **Иванов,** арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр **Николаев,** ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь нүхэр **Нечаев,** Буряадай обкомой хүдөө ажахын талаар бюрогой агитаци, пропагандын таһагые даагша нүхэр **Тихоненко** конференци дээрэ үгэ хэлэбэд.

Конференциин делегадууд ажахы бүхэнэйнгөө доторой арга боломжонуудые хаража үзөөд, 1963 ондо гүрэндөө 120 мянган центнерһээ бага бэшэ таряа, 63,2 мянган центнерһээ бага бэшэ мяха, 130 мянган центнерһээ бага бэшэ һү, 9,6 мянган центнерһээ бага бэшэ нооһо худалдаха гэжэ шиидэбэ. Тэрэшэлэн шэниисэ тарилтын талмай 51.100 гектарта, бобын талмай—4 мянган гектарта, кукурузын талмай—16500 гектарта хүргэхэ. Тиихэдээ тарянай ургаса нилээд дээшэлүүлжэ, 1963 ондо тарилгын газарай гектар бүриһөө 12 центнер шэниисэ, 10 центнер бобы, 300 центнер кукуруза абаха байна. Управлениин колхоз, совхозууд 1963 ондо 5000 гектарһаа бага бэшэ шэнэ газар элдүүрилхэ гэжэ хараалаа. Малай тоо толгой олошоруулан, үнеэдэй тоо 13 мянган толгойдо, эхэ хонидой тоо [illegible] мянган толгойдо хүргэхэ гэһэн тогтоол конференци баталан абаба.

***

Хяагтын колхоз, совхозуудай управлениин партийна конференцеэр һунгагдаһан парткомой гэшүүдэй түрүүшын пленум боложо, партийна комитедэй секретаряар нүхэр **Д. Ц. Баирбилиnтуев,** секретариин орлогшодоор нүхэд **А. А. Бамбаров, А. Н. Шишмарев** гэгшэд һунгагдаба.

Н. Цыбенов.

[…]РМЬ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Пермскэ электро[…] кабелиин заводой коллектив туулгаар хушагдаагүй, бүреэдэһэтэй кабель бү[…]айна. Туулганай орондо полиэтилен болон шланговa пластика хэрэглэгдэнэ. Полиэти[…]рходоо хямда сэнтэй, шэнэ кабель бүтээхын тулада хүсэн багаар хэрэглэгдэдэг. […] километр шахуу хүрэтэр утатай иимэ кабель бүтээгдээ, долоон жэлэй табадахи […]н нэмэхэ байна. Зураг дээрэ: хүдэлмэришэд И. Трескина, А. Бельтюков […]һэн кабель бүтээдэг агрегадай дэргэдэ хүдэлжэ байна.
[…]дүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОДОРХОЙ ЭКОНОМИКО ШУДАЛХА КРУ[…]

Марксистско-ленинскэ теориие зүбөөр тайлбарилжа, парти, правительствын бэелүүлдэг политикые, мүн түүхэтэ тогтоолнуудые саг болзортонь ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар политическэ гэгээрэлэй һуралсалай гайхалтай ехэ үүргэ дүүргэдэгые коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд һайнаар ойлгодог болонхой. Энээниие хараадаа абажа, Бурстройтрестын Улаан Үдын Октябрьска районой барилгын дүрбэдэхи управлениин партийна эхин организаци промышленна предприятиин тодорхой экономико шудалха кружогой хүдэлмэридэ горитойхон анхарал хандуулна.

Тус кружогто хамта арбан зургаан коммунистнууд, партийнабэшэ дүрбэн хүн һуралсана. Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо энэ кружогой хэшээл түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор һарадаа гурба дахин үнгэргэгдэнэ. Кружогой хүтэлбэрилэгшэ үнинэй пропагандист Григорий Семенович Мельников ээлжээтэ хэшээл бүхэниие удха түгэлдэрөөр, һонирхолтойгоор үнгэргэнэ. Тиигэжэ кружогто һуралсагшад үзэһэн бүхы асуудалнуудаа гүйсэдөөр ойлгожо гарадаг.

Нүхэр Мельников ээлжээтэ темээрээ тобшохон конспект табижа, хэшээлдээ республикын, городой, районой ажабайдалһаа тодорхой жэшээ абажа хэрэглэнэ. Хэшээлэй үнгэргэгдэхэ таһалга соо темэ бүхэндэ тааруулжа суглуулһан литература табяатай, мүн «промышленна предприятиин альбом» гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүд хододоо байдаг. Ээлжээтэ хэшээлэй эхилхын урда тээ ерэһэн һуралсагшад эдээниие һонирхон үзэжэ, хэрэгтэй тоо, баримтануудыень тетрадьтаа бэшэжэ абаад, хэшээлдээ хэрэглэдэг заншалтай болонхой.

Байгша оной ноябрь һарада болоһон КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй түүхэтэ материалнуудые кружогто һуралсагшад эдэбхи үүсхэлтэйгээр шудална. «Барилгын хүдэлмэриие улам нарижуулжа, техническэ политикые зүбөөр бэелүүлхэ» гэһэн темээр ехэ һонирхолтой хэшээл үнгэргэгдэһэн байна.

Энэ хэшээлдээ бэлдэхэдээ пропагандист Мельников кружогто хабаададаг хүн бүхэндэ тусхай даабари арбаад үдэрэй урда тээ үгөө һэн. Жэшээлхэдэ, барилгын мастер В. В. Протопопова «Барилгын хүдэлмэриие түсэблэлгэ саашадань нарижуулха тухай», нормировщик А. А. Федорова «Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд тухай», экономист А. В. Леденева «Барилгын хүдэлмэриин үнэ сэнгые хямдаруулха арга боломжонууд тухай» тодорхойлон харуулха болоһон юм.

Иимэ харюусалгатай даабари абаһан һуралсагшад эдэ асуудалнуудаар бэлдэхэтэйгээ сасуу, мүн түсэбөөр хараалагдаһан темээ һайнаар дабтаад, хэшээлдээ ерээ һэн.

Һуралсалдаа оролдосотой барилгын мастер В. В. Протопопова барилгын хүдэлмэриие түсэблэхэ гуримуудые шадамар бэрхээр, тодоор тайлбарилаа юм. Тиихэ зуураа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй гүн гүнзэгы удхатай байһаниие бодото баримта, жэшээнүүд дээрэ харуулба.

— Үйлэдбэриин шэнжээр партийна комитедүүдые бии болгохо тухай Пленумэй тогтоол хадаа барилгын хүдэлмэри түсэблэлгые эрид һайжа[…]руулха, совет […]риальна ажаб[…] саашадань хүг[…] шухала хэмж[…] нүхэр Протоп[…] тэмдэглээ. М[…] дүрбэдэхи упр[…] мэри түсэблэл[…] арга боломжо[…] тожо тэрэ хэл[…]

Тиихэдэ кру[…] шээлдэ хабаа[…] гашад К. В. […] Трофимов, С. […] шэд ноябриин […] хэбэри, матер[…] зэгыгөөр шуда[…] үгэ хэлэхэдээ […] кружогто һур[…] ришэд КПСС[…] нумдэ харюу […] лүүлэгдэһэн […] нуудые абаад[…] гүйгөөр ажал[…] таа ажаллада[…] жэшээ харуу[…] Юрий Дмитри[…] Бурстройтрест[…] дүрбэдэхи упр[…] дахи жэлээ […] гэдэ ажаллаж[…] КПСС-эй ЦК[…] Пленумэй эхи[…] халаанайнгаа […] 115 процент […] рин мүнөө ха[…] бари 120 гара[…] но. Мүн бари[…] Иванович Чи[…] 115—118 проц[…] ажал хүдэлмэ[…] тайгаар бүтээ[…]

Саашадаа т[…] микын асууда[…] дынгөө ажал […] хэ холбожо ш[…] сагшадай эдэ[…] дээгүй арга […] тодорхойлхын […] пагандист нү[…] тусхай түсэб […]

...эгшэ жэлдэ олон ажахынууд гүрэндэ мяха, ...лдаха түсэбөө дүүргээгүй. ...утагдалаа дабтахагүйн тула шэнэ жэлэй түүдэрһөө һү ехээр һаахые, малаа шахан таргалуулхые оролдохо шухала.

...ИНЫН МҮРЫСӨӨН

туу дундыень хэлэжэ үгыт. Үдэшын үнеэ һаалган болотор үрдихэбди,—гээд магтаалта һаалишамнай комсомолой эхин организациин секретарь нүхэр Санжиевта хандана.

Нээрээшье «40 лет Октября» колхозой һаалишан Мария Бадмаевна Цырендоржиева артельдээ яһала мэдээжэ болонхой.

— Үнгэрэгшэ 11 һара 20 үдэрэй туршада даажа абаһан үнеэн бүриһөө 1080 литр һү һаагаад байнаб. Энэмни түсэбһөө нэгэ бага үлүү гаранхай. Үшөө «Робинзон», «Төөнэ», «Дуся» гэжэ эгээ һүтэй үнеэдни эртэ хожоршоо, тиигэжэ нэгэ бага муудааб,— гээд нүхэр Цырендоржиева хөөрэнэ.

Мүнөө 18 үнеэниинь булта ороондо ороһон, тобир тарганууд. Мария Бадмаевна саашадаашье амжалтатай хүдэлжэ, шэнэ жэлдэ эндэхи хүршэ «Коммунизмын зам» колхозой. түрүү һаалишан Дулма Цыбиковае мүрысөөндэ уриха һанаатайгаа тэрэ мэдүүлнэ.

— Найман жэлэй саана һая һаалишанаар хүдэлхэеэ ороод байхада, ехэ һонин байгша һэн даа. Үбэлэй хүйтэндэ абаһаар забгүй зуурашан алдахаш, шаргатай үбһэеэ сагаан талада хүмэрюулжэрхихэш, томохон тугал буруу татажа диилэхэшьегүйш,—гэжэ байгаад, энеэбхилэн хөөрэнэ.

Тиигэхэ зуураа хоёр хүнэгтэй хүйтэн уһа шэрэм дээрээ табижархиба. Энэ һаалишамнай бүлеэн уһанда талха таряанай зүйл, холимол тэжээл шэнгэн бэшээр худхаад, зелёнкотойнь хамта үдэшэндөө үнеэдтээ үгэдэг байба.

— Зарим һаалишад гансал шэнэ туголлаһан үнеэд лэ талха таряанай зүйл эдихэдээ һүеэ нэмээдэг, харин хюһаран үнеэд юушье эдихэдээ үнгэ элдэ орохогүй гэжэ буруу һанадаг. Минии үнеэд бултал эдиһэн тэжээлэйнгээ зэргээр һү үгөөд лэ байдаг юм. Гансал оролдосотойгоор һааха хэрэгтэй,—гээд хөөрэнэ.

Баргажанай суута һаалишан, СССР-эй Верховно Совеэй депутат нүхэр Бальжиновагай дүй дүршэлтэй танилсажа, тэрэниие ажалдал нэбтэрүүлдэг.

В. Очиров.

Захаамин нютаг.

...вкэдэ ошо- ...ажа, Мария ...эм даа, ила- ...даа.

...эд, нүгөөдэ ...киевань тии- ...тахагүйб гэ- ...до жэл тэрэ- ...эгээл ехэ һү ...шагнал маг- Буряадай ...гэшүүн бо- ...эшэ һэн гү? ...гэн болотор ...ог соогоол ...лэ ахилса- ...н ана-мана ...гэжэ байжа ...лхозой клуб ...д, хөөрэлдэ-

...олхозой һаа- ...нэй үрэ дүн ...ень арба-ар- ...б соо хадаг- ...өөшье декаб- ...эгээр гаргаг- ...а, ханада ха- ...агша Андрей ...адмаев эдэ ...хөөрэлдөөндэ

...оо түрүү яба- ...аринануудай ...нүгөөдэ, гур- ...балсанал, ха- ...ан дээрэ һаа- ...ай нэрые заа- ...э үедэ үүдэн ...эн жабарай ...ан болошоһон ...жиева өөрөө

...ович, битнай ...банаб. Үглөө ...ленумдэ ошо- ...лдэ колхозни- ...а гэжэ һаали- ...шад тухай нэ- ...элдээбди. Тэ- ...ко хараад, ду-

Саһанай уһан ашагтайл

Урдань Хэжэнгын малша буряадууд мүнөөнэйхидэ адли гахай, шубуу үсхэбэрилдэггүй һааб даа. Тэдэнэр адуу мори, үхэр, хони, ямаа, тэмээ үдхэжэ, тэдэнээ гол түлэб адуулжа шахуу ондо оруулдаг байһаниинь мэдээжэ.

Эндэхи буряадууд ажалша, малша үбгэ эсэгэнэрэйнгээ баян дүршэлһөө уг залгамжалан, гушаад онууд хүрэтэр, илангаяа гэрэй жэжэ мал: хони ямаа, хурьга эшэгэ, тугал буруудаа гансал саһанай уһаар уһалаад үбэлжүүлдэг, үбшэ, хамшаггүй тобир тарганаар лэ тэдэнээ ондо оруулдаг байһан. Айл бүхэндэ ороходо ушааг дээрэнь хүнэг гү, али ехэ тогоон соо саһанай уһан хайлуулагдажа байха.

Мүнөөшье үнинэй малша үбгэд, хүгшэд адууһа малда саһанай уһа уулгахада муу гэжэ заяандаашье хэлэхэгүй ёһотой. Тиибэшье тэдэнэр саһанай уһан малай бэедэ яахадаа тиимэ һайн байнаб гэжэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан хэлэжэ шадахагүй юм бэзэ.

Урдань дуулахадам: «хабар һайрамай уһанда нороһон хагда эдихэдээ үнеэд, хонид һү ороно» гэлсэгшэ бэлэй. Нээрээшье адаглажа ябахада, хабар харьялма уһатай гол горхоной хажуудань байбашье һаань, үхэр мал үдэрэй игаабарида хонхор-ёнхор соо тогтоһон һайрамай уһа дуратайгаар шэмэжэ байдаг.

Эгээл тиимэһээ саһанай уһа малда уулгаха тухай Томскын научно-шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэдэй шэнжэлһэн хүдэлмэри тон һонирхолтой. Малшадта ехэл һайшаагдахаар байна. Тэрэ статья малшан бүхэн уншажа, танилсажа, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэхэ, ажалдаа хэрэглэхэ аабза гэжэ хүлеэхээр.

Ш. Цыванов,
пенсионер.

Хэжэнгэ.

Хэниинь хэншье гэшэгүй бэрхэшүүл

Хаана хаанаһаа бүтүү шэрэнги ой модо, бургааһа шугыгаар хүреэлэгдэһэн Хара-Уһан гэжэ үргэншэг тала газар бии юм. Энэ талын дундуур үбэлдөө хүрэдэггүй тунгалаг һайхан уһатай багахан булаг харьялан урдана.

Эгээл эндэхэнэ Хэжэнгын совхозой хоёрдохи отделениин үнинэй, түрүү бэрхэ малшадай нэгэн Чимит-Доржо Дугаров 130 гаран эрэ бурууды даажа абаад, үбэлжүүлжэ байнхай. Малынь мүнөө хүсэ шадалаар яһала һайн, ой талмайн набшаһалиг шэмэтэй үбһэ дуран соогоо эдинэ, булагай тунгалаг уһаар үдэрэй 3—4 дахин уһалагдана.

—Эдэ бурууе үнгэрэгшэ намар хожомшог тушаажа абаа һэм. Энээнэй урда тээ баһал эды толгой эрэ хашарагуудые бүхэли зундаа хаража, тобир тарган болгоод тушаагаа һэм. Тэрэмни тус бүридөө шэгнүүрээ сүүдхэдээ дунда зэргээр 850—950 граммаар нэмээдэг байгаа,—гэжэ Чимит-Доржо Дугарович хөөрэнэ.

Нүхэр Дугаровай гүүртэһээ модо тухай газарта тус совхозой нүгөөдэ малшан Владимир Минуев өөрынгөө һамган Анна Доржиеватай 133 эмэ хашараг тон оролдосотой һайнаар хаража, баһал тобир тарганаар үбэлжүүлжэ байна.

—Манай гүүртынхид түрүүшынхеэ энэ сагаан тала байһан газарта нойтон модо, һургаагаар хуһамаг хорёо, дал хашаа барижа түхеэрөөд, өөһэдынгөө һууха гэр ондоо тээһээ асаржа табяабди. «Байраяа яһаа түргэн бэлэн болгоо гээшэбта» гэжэ зон гайхалсадаг. Минии эсэгэ Мину Шолхоев, баһа нэгэ пенсионер, коммунист Журмыт Намсараевтай байрыемни барилсажа, ехэ туһалаа,—гэжэ нүхэр Минуев хөөрэнэ.

Энэ малшан байра байдалга һайнаар түхеэрхэһээ гадна өөрөө нүхэдтэеэ хамта малайнгаа эдихэ 620 центнер үбһэ, 100 центнер зелёнко сабшажа, хуряажа, бэлэдхэһэн байха юм.

Н. Бочкин.

Хори.

Целиннэ хизаарта үбэлэй сагта тарилга хэхэ түрүүшын туршалга үнгэргэгдөө. Энэ хадаа үрэһые һайжаруулан шэнэдхэхэ зорилготой юм. Кустанайн областиин хүдөө ажахын станци бнышыхан талмай дээрэ иимэ туршалга хэһэн байгаа. Үбэл таригдаһан орооһоной нэгэ хоолосһоо 150 грамм орооһон абтаһан байна. Мүн лэ энэ газар дээрэ хабар таригдаһан хэршье урагаса ехээр үгэдэг сортын шэнигсэ эды шэнээн хэмжээнэй орооһо үгөөгүй юм. Мүнөө жэлдэ 200 гектар талмай дээрэ шэниисэ, шара будаа, гэршүүхэ, ешмээн, лен, горох болон бобынууд үбэлэй сагта таригдаха байна. Зураг дээрэ: Кустанайн областиин хүдөө ажахын туршалгын станциин полинууд дээрэ үбэлэй тарилга хэгдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Үнгэрһэн жэлэй зарим дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тушаа

Үнгэрһэн 1962 он КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй, техник болон инженернүүдэй эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсажа гараһан жэл.

Республикымнай промышленностиин ажалшад урда жэлнүүдэйхидээл адли техническэ дэбжэлтэ туйлахын, түрүү технологи хэрэглэхын, шэнэ продукци үйлэдбэрилхын, мүн ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулхын түлөө шангаар тэмсэжэ гараба. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Буряткабель», «Теплоавтоматика», «Электромашина» гэхэ мэтын шэнэ предприятинууд байгуулагдажа, электродвигатель, автокран, ехэ котёлнуудай уралай даралтые хэмжэхэ приборнууд ба бусад шэнэ продукцинууд үйлэдбэрилэгдэнэ.

Заводууд болон фабрикануудта, руднигуудта үнгэрһэн жэлэй арбан һара соо поточно болон хахад автоматна 14 лини тодхогдоһон, металл отолдог 120 станогууд шэнэдхэн хубилгагдаһан байна. Шэл хайлуулга ба мартеновскэ пеэшэнүүдтэ булад хайлуулгын хэмжээн урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй дээшэлбэ.

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд тепловоз, электровозуудые заһабарилгада бэлэдхэлэй тон ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Эндэ хүсэ ехэтэ 19 тепловоз ашаглагдажа, аяар 50 паровоз һэлгэбэ. Мүн геологууднай республикынгаа газар дайдын баялигуудые бэдэрэн олохо талаар хүдэлмэрёэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэдхэнэ.

Коммунис ажалай коллектив, бригада, ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ. Промышленностиимнай предприятинуудай дала мянга шахуу хүдэлмэришэд энэ мүрысөөндэ хабаадалсан, шэнэ жэлые угтаба. Үндэр бүтээсэтэ ажал дээрэ замай залууршад болоһон Зэдын комбинадай Гурьян Григорьевой бригада, ПВЗ-гэй солото слесарь Анисим Оширов, Хандагатайн леспромхозой коммунис ажалай ударник нүхэр Кудрявцевай комплексно бригада болон бусад абаһан социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэбэ.

1962 оной 11 һарын хүдэлмэриин дүнгөөр 34 предприяти продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргэбэ. Тэдэнэй тоодо шэлэй завод, «Бурят-кабель» завод, Ципиканай приискын управлени, Клюевскын модоной завод, загаһа барилгын промышленностиин предприятинууд түрүүлэн оролсоно. Декабрь һарын түрүүшын хахад соо Хандагатайн леспромхоз, Зэдын комбинат, Галуута нуурай шахтоуправлени жэлэйнгээ даалгабаринуудые сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур ехэхэн продукци үйлэдбэрилбэ.

Арадай ажахыда үгтэһэн эд хэрэгсэл тухай тодорхойгоор хэлэхэ болоо һаа, 11 һара соо жэлэй түсэбһөө гадуур 434 мянган дүрбэлжэн метр шэл, 11 мянган тонноһоо дээшэ цемент, 2 миллион условно плиткэ шифер, 38 мянган тонно нүүрһэн, 50 мянга гаран метр нооһон бүд, 18 мянга шахуу центнер загаһан, бусад эд бараан ороноймнай ажахыда ба арад зоной хэрэглэмжэдэ эльгээгдээ. Тиихэдэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ амжалта туйлагдаһан байна. Энээниие нэгэ хүдэлмэришэн дээрэ абаад, нёдондоной 11 һарынхитай жэшэбэл, 6 процентээр дээшэлээ.

Иимэ зарим тэды амжалта туйлагдабашье, республикымнай промышленностиин үйлэдбэридэ, илангаяа бии байһан арга боломжонуудые хэрэглэхэ талаар, ехэхэн дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эгээл гол дутагдалнуудайнь нэгэн юуб гэхэдэ, зарим предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ талаар тогтоогдоһон даалгабаринуудаа дүүргэнэгүй. Тэдэнэй тоодо илангаяа модо бэлэдхэлэй промышленностиин, барилгын материалнуудые гаргадаг предприятинууд, тоһоной заводууд, Сэлэн-Дүүмын станок гаргадаг завод болон бусад предприятинууд оролсоно. Гадна олохон предприятинуудта, тэрэ тоодо даалгабаряа дүүргэжэшье ябаһан заводуудта, ажалай эмхидхэлэй талаар, илангаяа продукциин шанарай ба өөрынь үные хямдаруулха талаар, горитой дутагдалнууд бии. Мүн станогууд бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагданагүй.

Оронойнгоо экономикын хүгжэлтын, мүн арадай ажахын хүтэлбэрилгые һайжаруулха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум промышленностиие түсэбэй ёһоор тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ ба ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые саашадань бүри һайжаруулха талаар гол шухала хэмжээнүүдые хараалаа.

Манай республика дотор байһан Буряадай совнархозые болюулан, Зүүн-Сибириин арадай ажахын совет байгуулһан ушарһаа партийна организацинуудай, мүн ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үйлэдбэриин бодото байдалай түлөө харюусалга бага болоногүй, харин бүри ехээр дээшэлнэ. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан партийна организацинуудые шэнэдхэн хубилгаһан ушар парткомуудта экономико болон үйлэдбэриин техникэ тодорхойгоор хараха ба үйлэдбэриин гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ парторганизацинуудай бүхы хүсые элсүүлхэ арга олгохонь мэдээжэ. Загарай, Сэлэнгэ, Байгал шадар шэнээр байгуулагдаһан промышленна үйлэдбэриин парткомууд тус бүридөө хүдөө нютагуудай тон олон предприятинуудай парторганизацинуудые нэгэдүүлэн бүридхэхэнь.

1963 ондо цемент, сонхын шэл, трикотаж, барилгын материал үйлэдбэрилхэ, электродвигатель, хубсаһа угаадаг машина, барилгын түмэр-бетонно хэрэгсэл, бусад эд бараа гаргаха түсэб нёдондонойхиһоо һураггүй ехээр дээшэлүүлэгдэбэ.

Республикымнай промышленность, транспортын хүдэлмэришэд түүхэтэ долоон жэлэй табадахи жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, шэнэ амжалта туйлаха дүүрэн арга боломжотой.

Ц. Эрдынеев,
КПСС-эй обкомой промышленность, транспортын таһагые даагша.

...ал ажал юундэ гээгдэлдэ орооб?

Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ колхоздо адууһа малай харууһан, тэжээл муугаар эмхидхэгдэнэ. Һү, мяха худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй

...бухэнэй экономи- ...шэнжэлэн үзэхэ, ...ажахын амжал- ...зэргэдэ ябахада, ...өжэ, гэдэргэ та- ...ахын эмхидхэл, ...у эндүү гаргаг- ...талаһаань эли- ...Хрущев КПСС-эй ...э бэшэһэн бэшэг ...арал хандуулаа.

...Й ЭЛБЭГЭЭР ...Н ААД...

...й дашарамдуулан, ...й нэрэмжэтэ кол- ...лтэ тушаа хэдэн һанагдана. Тус ...о, яһала хүгжэн- ...итай ажахы юм. ...ан тарялан, саб- ...газаршье элбэг. ...артелиинхид та- ...арилгые шэнээр ...ургаса багатай ...до аша үрэ ехэ- ...эн, кукуруза, го-

рох, саахарай свёкло гэхэ мэтые ехээр тариһан байгаа. Газарай элдүүрилгэшье һайжаруулагдажа, хабарай тарилга муу бэшээр үнгэргэгдөөд, бүхы тарялан дээрэнь нилээд һайн ургаса гараа һэн. Колхозойхид тэрэнээ хаһа сагтань хуряагаад, орооһо таряа гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, урьһаар абаһан таряагаа хүсэд бусаагаа, мүн шэнэ ургасаһаа малай тэжээлдэшье горитой нөөсэ бэлдэһэн байна. Гадна гэшүүдэй ажалта үдэртэ орооһо ехээр хубааха аргатай болоо.

Тэрэшэлэн гүрэндэ худалдагдаха саахарай свёкло, мүн кукурузын һайн ургаса хуряагдажа, үнеэн бүридэ 24 тонно шахуу силос дарагдаа.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, колхоздо таряалангай ургаса дээшэлүүлэгдэжэ, адууһа малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлэн, һү, мяха болон эдеэ хоолой бусад зүйл гүрэндөө элбэгээр худалдаха нилээд һайн арга боломжо нээгдэжэ үгөө. Тиихэдэ мяха, тоһо худалдан абаха сэнгэй дээшэлүүлэгдэһэнэй ашаар ажахыдаа олзо доходшье ехээр оруулха аргатай болоһон байна бшуу.

Тиигэбэшье колхзойхид адууһа малай ашаг шэмэ ехээр абаха энэ арга боломжоёо хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Жэшээлхэдэ, мүнөө гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб миил 70 процент, һү—60, нооһо—72 процентдэ хүргөөд байна. Адууһа малай тоо толгойе олошоруулха түсэбөө баһал дүүргээгүй. Гадна эндэхид гансашье энэ жэлдэ бэшэ, нёдондо, урзанда гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха, малайнгаа тоое олошоруулха түсэб, уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй һэн.

Энээнэйнь шалтагаан юун бэ гэхэдэ, нэн түрүүн колхоздо эхэ малай, илангаяа үнеэдэй тоо үсөөн. Жэлһээ жэлдэ түл үсөөн абтана. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлэй 11 һарын туршада бүхы 474 үнеэд, гунжадһаань ородоол 263 тугал түлжүүлэгдээ гэхэ гү, али зуун үнеэн бүриһөө миил 55 тугал абтаһан болоно бшуу. Мүнөөшье колхозой һаалиин 4 фермын оройдоол нэгэндэнь искусственна үрэжүүлгын пункт хүдэлдэг нэрэтэй. Харин бэшэ фермэнүүдтэнь үрэжүүлгын пункт хаагдаһаар үнинэй, үнеэдшье үрэжүүлэгдэхэеэ болишонхой. Тиигэжэ Гашадай фермэдэ 106 үнеэдэйнь 56-ниинь ороондо оруулагданхай. Теэд үшөө 50 үнеэдынь һубайрхаяа байна ха юм.

ТУГАЛ ҮСӨӨН, ҺҮНШЬЕ БАГА, ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

Эндэ үхэр мал, илангаяа тугал, буруу олон гарзална. Туралнуудынь багаһаа хойшо зүбөөр, түрүү аргаар түлжүүлэгдэнэгүй, тэдэнь таарамжатай зохид байрааршье хангагданагүй. Тугалнуудые дороһоо хуурай гү, али оройдоо һэлгэгдэдэггүй дэбдихэртэй байрада түлжүүлдэг болохо тушаа колхозой зоотехнигүүд, хүтэлбэрилэгшэдшье һаналаа табидаггүйнь халагламаар. Эгээл энээнһээ боложо, үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө 56 тугал элдэб үбшэнһөө, мүн харууһанай мууһаа гарзалаа бшуу. Теэд тугал һайнаар, түргэнөөр түлжүүлэн томо болгодог баян дүй дүршэлтэй тугалшад (нүхэд Литвинцева, Ткачева) эдэнэй хүршэ Бэшүүрэй совхоздо яһала олон ха юм. Тэдэнэй баян дүй дүршэлые хэрэглэхэеэ яанаб?

Артельдэ үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ талаар баһал бирагүйхэн байдал тохёолдонхой.

Үбһэ, тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэһэн аад, тэрэнээ зүбөөр хэрэглэн, малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ үшөөл шаданагүй. Илангаяа һаамхай үнеэдэй харууһа, тэжээл тон хангалтагүй муугаар эмхидхэгдэнхэй. Покровско тосхоной һаалиин дүрбэдэхи фермые абаад үзэе. Эндэ аяар 78 үнеэдһээ үдэртөө оройдоол 19-20 литр һүн һаагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, олонхи һаалишадай ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа боложо, үнеэдынь зарим үдэр силос, саахарай свёклын жомтой холижо, ууралда дэбтээһэн һолоомо үгтэнэгүй. Тус фермэдэ үнеэдээ оньһон аргаар һааха «ёлочко» түхэлэй түхеэрэлгэ бии аад, тэрэнь муугаар тодхогдожо, ёһоор тааруулагдаагүй байшоо.

—«Ёлочко» түхеэрэлгээр үнеэдээ һаажа байһамнай, тэдэмнай оройдоо 3-4 һара һаалгаад шэргэшоо. Оньһон түхеэрэлгын муугаар тодхогдоһонһоо болоол хэбэртэй,— гэжэ һаалишад хэлэнэ.

Эндэ ажалай эмхидхэл тон һула. фермэдэ бүхыдөө 3 һаалишад, нэгэ мастер, 4 малшад хүдэлдэг юм. Теэд тэдэнь хоорондоо хүсэд ойлголсожо ажалаа ёһоор хэнэгүй. Тиимэһээ зариман оройдоол үдэрэй 4-5 час хүдэлһэн нэрэ зүүгээд, гэртээ тарашахадань, малынь ехэнхи ушарта хүсэд уһалагдан, эдеэлүүлэгдэнгүй уланэ.

Хоёрдохи бригадын һаалиин фермэдэ үнеэдтэ үнжөөд лэ силос үгтэдэг, тэрэншье рационой нормын хахадын лэ шахуу хүртэнэ. Үнэндөө колхоздо үнеэн бүридэ 24 тонно силос дарагданхай ха юм.

—Силоснай холо, аяар 13 модоной газарта аад, нэгэ автомашинаар зөөжэ хүшэ хүрэнэгүй. Тэрэмнай үшөө саахарай заводһоо жом шэрэдэг юм,—гэжэ фермынхид хэлэнэ.

Теэд саахарай завод тус фермэһээ оройдоол 2-3 модоной газарта байна бшуу. Тэндэһээ жом мори шаргаар зөөгөө һаань, һураггүй гаргаша багатай байха һэн.

Тиихэдэ фермэ, отарануудтань малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл мүнөө хүрэтэр дүүрээдүй, олонхи дал, хашаа, байра хүсэд заһагдаа, дулаалагдаагүй. Ажал хүдэлмэриие оньһожоруулха тушаа баһал юуншье хэгдэнэгүй шахуу. Жэшээнь, нэгэ фермэдэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ тодхоһон аад, һаалишадынь урдынхидаал 15—20 үнеэ һаагаад байдаг зандаа. Мүн хоёрдохи фермэдэ бүри зун 2 һаалишадай ажалһаа гарахада үнеэдынь тушаажа абаха хүн олдонгүй, тэдэнь һаагдаагүй байһаар булта сагһаа урид шэргэшоо.

Эдэ бүгэдэдэ колхозой правлени, парторганизаци ехэхэн зэмэтэй гэжэ һанагдана. Түрүүлэгшэ нүхэр Кизимов «тушаалһаа хэзээшье гарахаб» гэжэ һанажархёод, ажалдаа тон хайнгагүйгөөр хандажа, удаан саг соо хүдэлхэеэ болёод байгаа. Илангаяа партком зоной дунда политическэ, эмхидхэлэйшье хүдэлмэри мүртэй ябуулнагүй.

Тохёолдоһон дутагдалнуудаа усадхахын тула мүнөө байһан хоёр бригадануудаа нэгэдхэхэ, жэжэ фермэ, отарануудые томодхохо, түсхай шагнэлтэй болгохо шухала. Тэрэшэлэн мэргэжэлтэд, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлжэ, энэ ажалда эдэбхитэй, шадамар хүнүүдые табиха байна. Малшад, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Колхозойхид бүхы дутагдалнуудаа түргэн усадхажа, ажалайнгаа эмхидхэлые зүбөөр, шэнээр табяад, арга боломжоёо гүйсэдөөр элсүүлэн, амжалта туйлаха дүүрэн аргатай.

К. Пашин.

...ан хоёр эрхим ...э,— гэжэ «При- ...йхид Павел Гав- ...ский тэрэнэй ба- хоёрые дэмы маг-

...2 ондо тэдэнэр ...аар шахаад, гү- юм. Мүнөө эндэ ...оршоонхо һай- ...й, томо болгогдо- ...аад, шэнэ жэлэй ...алда гүрэндэ ту- ...агдана. Зураг ...дуковский Вален-

...Сорокиной фото.

АЖАБАЙДАЛАЙНЬ АЛХАМУУД ИИМЭ

Хоёр жэлэй саада тээ һэн. Анатолий Яковлевич Покрасов өөрынгөө кабинедтэ Казаковой бригадын котельщик-слесарьнүүдые дуудаба.

— Нүхэд, нэгэ шухала асуудалаар таанадтай хөөрэлдэхэ гэжэ шиидээб, — гээд хэлэжэ захалба.—Хоёрдохи пролетой хүдэлмэридэ ехэ һаад ушаруулагдаад байна. Гадна аймшагтай аюулшье боложо магад. Ехэ кранаймнай һолжордог рельснүүдынь элэжэ, олон газараар ган гаража эхилээ. Энэ заһабари хэхын тула цехэйнгээ ажал байлгаха эрхэгүйбди. Тиимэһээ нэгэ иимэ дурадхал байна. Ноябриин 7—8-да һайндэр, цехнай хүдэлхэгүй. Хоёрхон үдэр, үрдихэгүйбди. Бодожо үзэхыетнай гуйнаб.

Хэдэн минутын туршада начальнигай кабинет соо аляаһанай ниидэхэ дуулдахаар болоод байба. Начальник хүн бүхэнэй нюур адаглан харана, хэн түрүүн бодогшо ааб гэжэ ажаглана хэбэртэй. Үнэхөөрөөшье, хүн бүхэн доро дороо бодолгото болонхой. Барандаа дурадхагдаһан хүдэлмэриин харюусалгатайе мэдэнэ. Теэд һайндэр, хүнүүд булта һайндэрлэхэ, амарха, ши тиихэдэнь хүдэлмэрилхэш...

— Энэ зорилгые яажашье һаань дүүргэхэл даа, ондоо арга үгы. Юун гэжэ һананабта?—гээд Роман Торонов тэндэһээ бодожо ерэбэ.

Бэшэ хэншье үгэ хэлэбэгүй. Бригадир Казаков, эгээл үнинэй, дүй дүршэлөөр баян слесарь Драмарецкий Тороновой нюур хараад, «зүб хэлэнэш» гэһэн тэмдэг үгэбэ.

Дүрбэн котельщигууд хоёр сүүдхын туршада цех сооһоо гарангүй ажаллаба. Аяар 12 метр дээрэ кранай һолжордог элэшэһэн рельс хобхолон абажа, орондонь 140 метр шэнэ рельс һуулгаба. Ноябриин 8-най үдэшэ тэдэнэр ажалаа дүүргээ. Романай гэртээ ерэхэдэнь һамганиинь һайндэрэй стол түхеэрэнхэй, урихан шарайгаар угтаба. Теэд Роман столдо һууха тэнхээгүй, унтажа байһан үхибүүдээ таалаад, хубсаһаашье тайлангүй диван дээрээ унташоо һэн.

1962 оной майн 5-най үглөөгүүр. Роман Касанович Торонов түмэр замшадай Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадалсаха гэһэн мандат кармаандаа хэнхэй, Эрхүүгэй аэропорт дээрэһээ «ТУ-104» самолёдто һуужа байба. Хоёр даляа хойшонь шууһан хараасгай мэтэ ялагар сагаан «ТУ» бетонированна харгы дээрэһээ һуга һүрэн дэгдэжэ, Эхэ ороноймнай ниислэл — Москва тээшэ шуумайба. Москва хүрэтэр оройдоо долоон час. Бамбагар зөөлэхэн креслэ соонь һуугаад, үргэн дэлгэр оронойнгоо тала дайдые, уһа мүрэнүүдыень сонхоор хаража ябахадаа, Роман Касанович Торонов өөрынгөө ажабайдалай түүхые эхинһээнь абаад адаг хүрэтэрнь һанана.

Анха түрүүн паровозо-вагонно заводой богоһо алхажа, оньһото техникын дэргэдэ ерэһэниинь тон һонирхолтой шэнги. Түбхин даруу зантай Базар Сосорович Ринчиновэй уһан буряад хэлээр «хаанаһаа ерэһэн хэнэй хүбүүн, хэн гээшэбши» гээд асууһаниинь ой ухаанһаань гарадаггүй. Тэрэ үдэрһөө хойшо Базар Сосоровичын хажууда, тэрэнэй хүтэлбэри доро тэмдэглэгшын мэргэжэл шудалжа ороо.

Жэлһээ дээшэ сагай үнгэрөөд байхада Роман тошылдохо деталиин чертёж тэмдэглэхэдээ өөрынгөө багшаһаа дутуугүй болоод байгаа. Шалгалтаяа үгэжэ, тэмдэглэгшын мэргэжэлэй үнэмшэлгэ абаад байхадань паровозой эгээл орёо детальнуудые нүхэр Тороновто даалгадаг болоо һэн.

1960 оной июниин 20-ной үдэр Роман Касановичай ажабайдалда мартагдашагүй үдэр болоо. Тэрэ үдэр коммунис партиин гэшүүн боложо абтаһан байгаа бшуу. Партиин гэшүүнэй улаан гадартай партбилет хармаандаа хээд байхадаа гансал үнэн сэхэ ажал, һуралсал хоёр хүниие алдаршуулха үнэн сэхэ зам гэжэ мэдэһэн байгаа. Тиимэһээ ...эй лахынгаа хажуугаар һура... дабари мэргэжэлээ ... ороо. Гадна партийн... лүүлэн, цехэйнь ... дунда пр... Иигэж... ажа...

сүүдэй түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Алдуу эндүү гаргаһан залуу хүдэлмэришэд нүхэр Тороновой анхарал ехэтэй заабари, һургаалые хэзээдэшье мартахагүй. Жэл хахадай саада тээ залуухан хүбүүн Эрик Лагодин архи уугаад ажалһаа гээгдэһэнэйнгээ түлөө нүхэдэй сүүдэй урда зогсохо баатай болоо һэн. Тэрэ сүүд дээрэ Роман Касановичын хэлэһэн үгэнүүдые тэрэ хүбүүн мүнөөшье һанажа ябадаг. Зааһан замаарнь зүбөөр ябаһанайнгаа ашаар Эрик Лагодин мүнөө коммунис ажалай ударник.

Заводой үйлэдбэри шэнэдхэн хубилгагдажа, электровозууд заһабарилагдадаг болоо. Энэ ушарһаа котельнэ цехтэ стандартнабэшэ детальнуудые бүридхэхэ түсхай бригаданууд байгуулагдажа, техническэ һургуулитай, дүй дүршэлөөр баян хүнүүдые суглуулба. Тэдэнэй тоодо оролсоһон Роман Касанович детальнуудай чертёж тэмдэглэхэ, электро-гагнуури хэхэ, слесарна бусад хүдэлмэри дүүргэхэ аргатай.

...Эдэ бүгэдые һубарюулан һанажа ябатараа Москва хүрэжэ ерэһэн байба. Хойто үдэрынь Кремлиин Ехэ ордон соо 2400 делегадууд—түмэр замай транспортын түрүү хүдэлмэришэд сугларба. Эндэ нүхэр Н. С. Хрущев үгэ хэлэжэ, түмэр замай т... спортые саашадань хүгжөөхэ... шухала зорилгонуудые та...

Эдэ үдэрнүүдтэ, түү... жэлэй дүрбэдэхи ж... табадахи жэлдэ... энэ сагта юрын ... Роман Тороно... гэр жэшээ ... рээ ам... һай... жэшээ болоно.

КПСС-эй ЦК ... Министрнүүдэй Со...

Б. ХАЛЗАНОВ

ДАЛАЙ ТУХАЙ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

Далай—агууехэ нюуса.
Далайн «сэдьхэл» соо
тумэ мянган абари зан...
Талын хун хадаа
Би ехэл һонюушаб...
Тумэн мянган абари зан сооһоош
ори гансыеш барюужам...
...Сэсэгууд шэнгеэр
Сэрбэн ошоно долгинууд...
Дельфин
Дором гулгина...
Тала дээрэ һанжаһан
Һарадли
холын маягууд
Һааралхан үүлэд соо
Һэмээхэнээр маряагаад,
Хүбэн шэнги
Хунгэхэн манан хеерэнэ...
Хэнэйшьеб дуун
Далай дээрэ теэринэ...
Даруухан һүниин найдал соо
Шуурга сахалид зүгнэнэ.
Тойроод, хон жэнхэн байдал соо
Гансал далайн
ажалша
Зүрхэн логшоно, логшоно.
Теэдшье далай
Шуургые хүлеэһэн мэхэгүй,

Эршэеэ абангаа
Тэмтэрэн унана эрьедээ...
Энэ һуни
Амар заяа мэдэхэгүй
Ажалша
Абари зангыень
Абана ёһотойб сэдьхэлдээ...

Хурсахан хамарта онгосоороо
Хүхэхэн долгииень һуулижа,
Номгон далайнгаа зүрхэн тухай
Нойроо мартан дууланаб...
Далай — агууехэ нюуса.
Далайн «сэдьхэл» соо
тумэ мянган абари зан...
Талын хүн хадаа
би ехэл һонюушаб...
Тумэн мянган абари зан сооһоош
ори гансыеш барюужам...
Далай
Дээрэ үгэ гээшэ алтанһаа
холо сэнтэй!!!
Үлүү
Үгэ гараха нүгэл шэнги хүндэ...

Эндэ үгэгүйгеер
уулзанабди шуургантай...
Үгэгүйгеер тэмсэхэ
Хүсэлни бусална зүрхэндэм.
Ганса шэрүүхэн харасаар
бүхыгөө хэлсээд,
Гар гарһаан барилсаһан
манай нүхэсэл шанга...
Далай дээрэ
үгын орондо нюдэнэй
халуухан элшэ...

Далай дээрэ
Үлүү үгэ гараха нүгэл шэнги,
...Үгэгүй далай
долгин соогоо мушхажа,
Шуурган руугаа бидэниие
Үгэгүйгеер татаха...
...Үһан сэрэгшэһээ ондоо
хэн
Үгэгүй дуундаа
тэмсэлые магтажа,
Үгые сэгнэжэ шадахаб...
Далай
Дээрэ үгэ гээшэ алтанһаа сэнтэй...
Үлүү
Үгэгүйгеер тэмсэхэ
Далайн хуули мүн даа.
Далай дээрэ үгэгүйгеер
Уулзалга хэнэбди шуургантай.
Үгэгүй тэмсэлээ
Абажа ябанабди зүрхэндөө...

Сэнгэлиг даа санаар... Зоркиной фотоэтюд.

Үнэр баян эхэнүүдтэ үндэр хайра

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, Зэдын аймагай олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэһэн орденуудаар, «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Юһэн үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн Сагаата нютагай гэрэй эзэн эхэнэр Намжалмаа Дашинимаевна Занаева «Эхын алдар» гэһэн I шатын орденоор шагнагдаба. «Эхын алдар» гэжэ II шатын орденоор «Мир» колхозой гэшүүн Дымбрыл Пагмаевна Бадмаева шагнагдаа. «Эхын алдар» гэжэ III шатын орденоор 10 эхэ шагнагдаһан байна. Тэдэнэй тоодо Инзагата нютагай гэрэй эзэн эхэнэр Д-Цырен Дансаруновна Базаржапова, Баяан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Антонида Яковлевна Белова, Гэгээтэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Одбол Тумуровна Ринчинова болон бусад ороно.

«Эхын медаль» гэһэн I шатын медаляар 11 эхэ, «Эхын медаль» гэһэн II шатын медаляар 21 эхэ шагнагдаһан байна.

Эрэлхэг зориг гаргагшада медаль

Онохойн 8 жэлэй һургуулиин хоёр һурагшадай уһанда унаад шэнгэхэеэ байтарнь тэдэниие абархадаа зоримгойгоор, ами наһаяа гамнангүйгөөр оролсоһонойнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1957 оной февралиин 16 Указай үндэһөөр Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэн Никита Иванович Шигин СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө «Уһанда орожо ами наһаяа алдахаяа байгшые абарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаба.

КОНСУЛЬТАЦИ

АСУУДАЛНУУДТА ХАРЮ...

Редакцидамнай үдэр бүри олон бэшэгүүд орожол байдаг. Уншагшад бэшэг эльгээхэдээ элдэб асуудалнуудаар һонирходог юм. Уншагшадай зарим асуудалнуудта соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. А. АФАНАСЬЕВ харюу үгөө. Энээниие доро толилбобди.

* * *

Асуудал: Хэрбээ ямар нэгэн хүдэлмэришэнэй гэм хээд байгаа һаань, администраци хадаа тэрэнэйнь түлөө шанга донгодолго хэхэ, тиихынгээ хажуугаар ажалайнгаа түлөө абаха шангыень хаһаха, хэгдэһэн материальна гарзыень түлүүлхэ эрхэтэй гү?

Харюу: Ажалай түлөө абтахаар хараалагдаһан шангые хаһалга, материальна харюусалгатай хүнэй гэмээр үйлэдбэридэ үзүүлэгдэһэн гарзые түлүүлхэ ушар жаяг заршамда хабаатай зэмэ дээрэ тоологдодоггүй. Зүгөөр ажалай журам эбдэхынгээ хажуугаар голодоһо гаргажа гү, али авари хэжэ үйлэдбэридэ гарза хохидол үзүүлээд байбалнь, тэрэ хүндэ администраци жаяг заршам эбдэһэнэй түлөө зэмэ тохохо, гадна абаха шангыень хаһаха, гаргаһан гарзыень түлүүлхэ эрхэтэй. Зэмэдэ орогшод ажалай журам эбдэхэһээ гадна, үйлэдбэридэ хохидол асарба ха юм.

Асуудал: Хүдэлмэришэн болон алба хаагшадай хүдэлмэриһөө гарахадань ямар болзор соо тэдэнтэй тоосоон хэгдэхэ ёһотойб?

Харюу: Хүдэлмэришэд болон алба хаагшад администрациин үүсхэлээр хүдэлмэриһөө гаргагдаад байбал, хэрбээ эдэ хоёр нюурнуудай хоорондо арсалдаата хэрэг үгы һаань, тэрэнэй салин, хуулита түһаламжа, хэрэглэгдээгүй амаралтын компенсаци, ажалайнгаа сагһаа үлүү хүдэлһэн мүнгэеэ хүдэлмэриһөө гаргагдахынгаа урда үдэр гү, үгышье һаа һүүлшынгээ үдэр тоосожо абаха зэргэтэй. Ондоо бусад шалтагаанаар (үбшэлхэ, хүдэлмэриһөө гээгдэхэ, хиналтада абтаха гэхэ мэтэ) ажалһаа гараһан хүнүүдтэй администраци тэдэнэй тоосоогоо хэхые дурадхаһан сасуунь, нэгэ үдэрэй болзорто тоосооень гаргажа үгэхэ зэргэтэй.

Өөрынгөө дураар гуйлта барижа ажалһаа гарагшад хэзээ хүдэлхэеэ болихо байнаб, тэрэл үдэртөө тоосоогоо абаха. Зарим ушарта администрациин гэмээр ажалһаа гараһан хүн саг соогоо тоосоогоо абаагүй һаа, тиимэ хүн тоосоо хэгдэһэн үдэр болотороо мүнгэеэ абажа байха эрхэтэй. Энэ ушарта гуйлта барижа гараһан хүн һаадта ороһон үдэрнүүдтээ дунда зэргын хэмжээгээр тоосоо абаха.

Заримдаа хүдэлмэришэд урдань ажаллажа байһан газарһаа хүсэд тоосоогоо абаагүй аад, ондоо тээ хүдэлжэ эхилдэг. Тиихэдэнь администраци тоосоо хэхэдээ һэлгээень түлэхэ зэргэтэй.

Асуудал: Хүдэлмэриин наһа гүйсөөгүй багашуулда ямараар түлөөһэниинь үгтэхэб?

Харюу: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй (1956 оной майн 26, № 692) тогтоолой үндэһөөр хүдэлмэриин наһа гүйсөөгүй үхибүүд богони үдэртэ ажаллахадаа, ехэшүүлэйхиһээ доошо бэшээр түлбэри абаха эрхэтэй. Хүдэлмэриин наһанай хүнэй бүхэли ажалайнгаа үдэртэ олоһон салингай тухайгаар, тусхай разряд хараада абажа, үхибүүдтэ түлэгдэдэг.

Тусхайлхада, үхибүүдэй хэһэн бүтээһэн ажал тэрэнэйнгээ зэргээр тусхай расценкээр түлэгдэнэ. Үхибүүд тогтоогдомол салингай газарта хүдэлөө һаа, баһал тэрэнээ дүүрэн абаад байдаг.

Асуудал: Зарим предприятиин бухгалтери коммунальна түлбэриие (гэр байрын түлбэри) хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай абаха салингһаа даража абадаг. Тэрэ зүб гү?

Харюу: ВЦСПС-эй секретариадай 1946 оной февралиин 27-до абаһан тогтоолой ёһоор, коммунальна болон гэр байрын түлбэри, ажалшадай өөрынгөө мүнгөөр абаха тусхай хубсаһа хунарай түлбэри, үхибүүдэй саад, яслинуудта түлэгдэхэ түлбэри хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай салингһаа дарагдаха ёһогүй.

Асуудал: Хоёр һараар ажалда абтаһан аад, харин тэрэ болзорһоо дээшэ хүдэлһэн хүн саг зуурын хүдэлмэрилэгшэ гэжэ тоологдоһоор байха гү?

Харюу: Хүдэлмэришэн, үгышье һаа, алба хаагшад болзорһоо дээшэ (хоёр һараһаа дээшэ) ажаллаад байбал саг зуураар хүдэлдэг хүн гэжэ тоологдохо зэргэгүй. Харин хододоо ажаллажа байдаг хүниинь болохо байна. Тиимэ тула тэрэ саг зуурын хүн гэжэ ажалһаа гаргагдаха ёһогүй, саашадаа 11 һара ажаллаад байхадаа, ээлжээтэ амаралтаяа абаха дүүрэн эрхэтэй.

Асуудал: Ажаллаха сагһаа үлүүгээр хүдэлһэн хүдэлмэришэд, хэрбээ хэһэн юумынь ёһоор дансада тэмдэглэгдээгүй байгаа һаа, хайшан гээд түлбэреэ нэхэжэ абахаб?

Харюу: Предприятиин болон бусадшье эмхи зургаанай администрациин захиралтаар хүдэлмэрилэгшэд ажаллаха сагһаа үлүү хүдэлһэн байбал, тэрэнэйнгээ түлөө мүнгөөрнь салин болгон компенсаци (ст. 60 КЗОТ РСФСР) абаха эрхэтэй. Тэрэнь гансал мүнгөөр, салингынь үшөө ехэ болгогдожо түлэгдэдэг. Абтаха компенсациин орондо ажалшадта амаралта үгтэдэггүй гуримтай.

Гуримай ёһоор тиимэ хүдэлмэри шухала сагта үнгэргэгдэхэ ушартай. Тиихэдээ администраци фабрична, заводской болон нютагай профсоюзай комитедүүдтэй зүбшөөлгүйгөөр ажалшадые ажалайнь хуулита сагһаа үлүү хүдэлүүлхэ эрхэгүй. Хэрбээ энэ хүдэлмэри зүбшөөлтэйгөөр үнгэргэгдөө һаа, заабол данса дээрэ тэмдэглэгдэхэ, ажалшадта мүнгэ түлэгдэхэ ёһотой. Зарим ушарта администраци ямаршье дансада тэмдэглэнгүйгөөр хүдэлмэришэдые хүдэлүүлжэ байдаг, энэнь тон буруу.

Энээн тушаа арсалдаатай асуудалнуудай гараа һаань, ажалшадай эрилтые тусхай комисси шиидхэхэ, үгышье һаа, профсоюзай нютагай комитедтэ, арадай сүүдтэ гуйлта бэшэхэдэ болохо юм. Тэрэнь гурба һарын туршада харагдажа шиидхэгдэхэ бологдоно.

Хуули бусаар хүдэлмэришэдые хүдэлмэриин хуулита сагһаа үлүү хүдэлгэжэ байһан харюусалгата тушаалта нюурнууд тусхай ёһоор зэмэ амсаха, үгышье һаа, уголовно гэмдэ хабаадуулагдаха зэргэтэй.

Асуудал: Жаяг заршам эбдэһэнэйнгээ түлөө зэмэдэ ороһон хүн ажалайнгаа мэргэжэлээр бэшэ ондоо бага салинтай хүдэлмэридэ оруулагдадаг, тэрэ зүб гү?

Харюу: Жаяг заршам эбдэһэнэй түлөө зэмэ абаһан хүнүүдые салин багатай ажалда, үгы гэбэл, гурба һара хүрэтэр доодо зэргын тушаалда хүдэлхөөр оруулагдадаг ёһо байдаг. Теэд хуулиин ёһоор хүдэлмэришэд тиимэ зэмэдэ ороошье һаа, мэргэжэлтэй хүнүүдынь өөрынгөө мэдэхэ шадабарита хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха ушартай.

Асуудал: Шэнээр хүдэлмэридэ абтаһан хүнэй хэрэг тэрэ дары зохёогдоогүй байгаа һаань, ажалайнь стаж ямараар тоологдохоб?

Харюу: Хэрбээ ажалда ороһон хүнэй хэрэг (өөрынь гэмээр бэшэ) бүридхэгдөөгүй байбал, тэрэ хүнэй ажалайнь стажда, олон жэлдэ хүдэлһэнэй түлөө мүнгэ абалгада, мүн пенси, тэдхэмжэ абалгадань нүлөөлхэ байбал, тэрэнэй хүдэлмэридэ абыт гэһэн мэдүүлгын ёһоор, тэрэ үдэрһөөнь (ВЦСПС-эй секретариадай 1957 оной январиин 18-да абаһан тогтоолһоо) эхилээд, ажалда абтаһан гэжэ тоологдохо ушартай.

Асуудал: Ажалшад заримдаа өөрынгөө инструментнүүдые хүдэлмэридөө хэрэглэнэ. Тэрэнэйнь түлөө компенсаци ямараар түлэгдэхэб?

Харюу: Хүдэлмэри дээрээ өөрынгөө инструментнүүдые хэрэглэһэн хүнүүдтэ, тэрэнэйнь түлөө компенсаци түлэгдэдэг. Энэ ушарта администрацитай хэлсээ баталагдаһан байха ёһотой. Тиигээд администраци инструментнүүдэй сэнгые хаража түлэдэг юм. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэнэй инструмент бүхыдөө 48 түхэригэй, 10 һара дотор хэрэглэгдээд һалаха байгаа һаань, тэрэ хүндэ һара бүриин 4 түхэриг 80 мүнгэн түлэгдэхэ бологдоно. Тиигэжэ тэрэ хүнэй өөрынь инструментнүүдэй сэн 10 һарын туршада түлэгдэхэ болоно.

Асуудал: Предприяти, эмхи зургаанuудай администрацинуудай бариһан мэдүүлгые ажал дээрэһээ болоһон арсалдаа шиидхэдэг комисси хаража шадаха гү?

Харюу: Ажал дээрэ гараһан арсалдаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэдэг тусхай комисси гол түлэб ажалшад болон алба... харадагынь м... предприятинуу... лон эмхи зурга... хүдэлмэришэдэ... гарза хохидол... тэрэ үри шары... линһаань дара... рэ комиссида д... болохо байна.

Асуудал: Ну... за түлүүлхэ, я... шиидхэбэриие... шааха эрхэтэй...

Харюу: РСФ... дэй Президиумэ... 3-да баталһан... тухай дүримэй... ёһоор, нүхэдэй... асуудалнууд (... лэлгэ, яла тохо... болзор соогоо б... Зарим ушарта... лүүлэгдээгүй һ... түрүүлэгшэ ар... баридаг. Тиигэх... хэрбээ нүхэдэ... шиидхэбэри хү... гаа һаань, тэрэ... дай сүүд бурууш... ха эрхэтэй. Абт... тэндэхи нүхэдэй... зайнь комитедтэ... дэй гүйсэдхэхэ... хаража үзэхыен...

Асуудал: Үбэ... газаа ажаллажа... лаасахаяа забһа... бэри абаха ёһот...

Харюу: Шанг... заа ажаллажа... байха саг үгтэдэ... үедэ ажалшадта... мүнгэн түлэгдэ... тэн болоод, хүдэ... һаа, ажаллаха с... һал түлбэри аба...

Хүдэлмэриинг... үедэ ондоо хүдэл... даһан хүнүүдтэ... мүнгэн түлэгдэн...

Асуудал: Үбэ... заа ажаллаха та... республикада ям...

Харюу: Буряа... стрнүүдэй Соведэ... риин 17-до абаһ... жэ бэшэгдэнэ: ... 45 градусһаа дэ... ямаршье хүдэлм... гүй юм. Тиихэдэ... 40 градус хооро... бол, газаа ажалл... хоёр час болоод... һарлалга хэжэ, д... һөө 45 градус х... нэгэ час болоод... һарлалга хэхэ у...

Ажалшадай д... дэлмэрилжэ бай... түхеэрэгдэхэ ёһо... тэнэй үедэ ажал... лагдаха зэргэгүй... администраци пр... зүбшэжэ, ажалш... болгожо хүдэлгэх...

75 ЖЭЛЭЙ ТҮҮХЭТЭЙ БИБЛИОТЕКЭ

Хяагтын библиотекэ тогтоогдоһоор 75 жэл болобо. Тус библиотекые политическэ хэрэгээр сүлэлгэдэ ерэһэн Попов, Гарушин, нютагай интеллигенциин түлөөлэгшэ Сагданин гэгшэд анха тогтооһон байна. Тэрээндэ элитэ аяншад, хизаар ороноо шэнжэлэгшэд ехэ туһа хүргөө. Тиихэдэ аяншан Потанин Троицкосавска (мүнөөнэй Хяагта) хотодо Урда Хитадаар ябажа, шэнжэлэлгэ хэһэн тухайгаа лекци уншаһан байха юм. Тэрэ хадаа библиотекын фонд байгуулгада 100 түхэриг бэлэглэһэн байгаа. Драматическа бүлгэмэй гэшүүд наада түлөөһэтэйгөөр табижа, олоһон мүнгэеэ библиотекэдэ оруулаа һэн.

Библиотекэ эмхидхэхэ талаар комисси байгуулагдаһан гэхэ. Тэрэ комисси һайнаар хүдэлжэ эхилһэн байха юм. Библиотекэдэ хэрэгтэй мүнгэ, ном тэрэ комисси суглуулаа. Нютагай һургуулиин багшанар комиссиин гуйлтаар библиотекын ном эмхитэй болгоо, тэрэнэй каталог бэшэжэ үгэһэн байгаа. Тиигэжэ библиотекын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр 2393 боти ном, 2283 түхэриг мүнгэн суглуулагдаһан байгаа.

1887 оной декабриин 13-да библиотекэ нээгдэһэн байна. Библиотекые үмсын айлай гэртэ жэлэй 40 түхэриг түлөөһэтэйгөөр оруулһан байха юм. Библиотекэ нээлгэ дээрэ комиссиин гэшүүн Хамзе гэгшэ комиссиин ажал ябуулга тухай, мүн библиотекын арад зондо ямар удха шанартай байһан тухайнь хөөрэжэ үгэһэн гэхэ. Городой училищиин багша Хотемкин ямаршье түлөөһэгүйгөөр библиотекариин хүдэлмэри даажа абаһан байха юм. Иигэжэ Хяагтын библиотекэ хүдэлмэреэ эхилһэн байгаа.

Удаань комисси библиотекын хүдэлмэридэ туһалха совет болгогдожо, захиргаанай комитет һунгагдаһан байха юм. Тэрэ комитет библиотекын ажал ябуулгын түлөө харюусалга даажа абаһан байна.

Библиотекэ тогтоогдоһоор гурбан жэлэй үнгэрөөд байхада 1889 ондо өөрын байратай болоһон байха. Байрань таатай, һайнаар түхеэрэгдэбэ. Тэндэ уншалгын зал нээгдээ. Тэрэ жэл библиотекын комитет түлбэритэй библиотекарьтэй болохо арга олобо. Уншагшадайнь тоо 294 хүрөө. Тэдэнь гол түлэб үгытэйшүүлһээ бүридэһэн байна.

1905 ондо тэрэнэй фондо 7500 ном тоологдожо байба. Гадна ород болон хариин хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэһэн хэдэн арбаад журналтай болоо. Тэрэ үедэ элитэ хубисхалша бүлэдэ түрэһэн Надежда Алексеевна Черных библиотекэдэ хүдэлжэ байгаа һэн. Надежда Алексеевнагай аха Александр телеграфистаар хүдэлжэ байгаа. Тэрэ 1905—1906 онуудта прокламаци хэблэн тарааха хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Почто болон телеграфай хүдэлмэрилэгшэдэй забастовкодо тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Тэрэнэйн-... 8 жэлээр сүлэлгэдэ эль-... шиидхэгдэһэн байна. ...тэрэнэй дүү Ольга ...ёһоор лэ байба. ...н саһна ...дүүргэһэн дээ абадаг болоо. Тэдэ номуудыень марксистска нюуса кружогто ябадаг залуушуул уншадаг байгаа. Марксистска хоёр кружогто һурагшад үдэшэлэндөө Черныхэй байрада сугларжа, Карл Марксын «Капитал» болон «Коммунистическэ манифест» шудалдаг болоо.

Граждан дайнай жэлнүүдтэ библиотекэ тулюур байдалда оробо. Библиотекын комитедшье хүдэлхэеэ болишоо. Хэды тиимэ болобошье уншагшад библиотекынгээ ном харууһалһаар байгаа.

Буряадай республикын тогтоходо библиотекын байрада заһабари хэгдээ һэн. Библиотекын фонд эмхитэй гуримтай болгогдоо. Тиигэжэ тэрэ гүрэнэй бюджедтэ абтаһан байгаа. Тэндэ хүдэлхэ хүнүүд олон болгогдожо, шэнэ номуудые болон бусад хэрэгсэлнүүдые абахын тулада мүнгэ зөөри һомологдоһон.

Библиотекэ 75 жэл болоһон үдэрөө нилээд амжалтатайгаар угтаа. Урдань гансахан хүнэй хүдэлжэ байһан газарта 7 хүн ажаллана. 1887 ондо 2 мянга хахад шахуу номтой байһан тэрэ библиотекэ мүнөө 19000 том номтой болонхой. Энэ библиотекэһээ хүүгэдэй библиотекэ эмхидхэгдэн бии болгогдоо. Тэрэнэй уншагшадай тоо 2100 хүн.

Тэндэ уншагшадай конференци, номой шэнжэлэл үнгэргэгдэнэ. Пивын заводто, трикотажна фабрикада уншагшадта ном тараажа үгэхэ пункт хүдэлнэ. Уншагшад библиотекын таг болон шкафууд сооһоонь ном өөһэдөө шэлэн абаха хүдэлмэри түрүүшынхеэ эмхидхээ.

Мүнөө библиотекын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудтай арад зониие танилсуулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Тэндэ тематическа выставкэ эмхидхэгдэһэн, библиотекын хүдэлмэрилэгшэдтэй методическа семинар үнгэргэгдэһэн байна.

Юлия Федоровна Могильникова, Надежда Алексеевна Рассохина гэгшэдэй библиотекэдэ олон жэлдэ оролдосотой һайнаар ажаллаһаниень тэмдэглэхэ шухала. Тэдэнэр пенсидэ гараа. Орондонь залуу хүдэлмэрилэгшэд Валентина Воронцова, Нина Бахач гэгшэд ороһон байха юм. Эдэ нэрлэгдэһэн нүхэд библиотекынгээ ойн вечер дээрэ партиин Хяагтын айкомой болон аймагай Соведэй гүйсэдкомой грамотаар шагнагдаһан байна.

Р. Тугутов.

...ОБЛАСТЬ. ...самоходно ма-... ...заводто ...шурэб- ...шурэб- ...ДЭЭРЭ: ...цинна

ХИЛЫН СААНАҺ

Советскэ космонавтые кубынхид хани халуунаар угтана

ГАВАНА, январиин 1. ТАСС-ай корреспондент Н. Чигирь мэдээсэнэ:

Советскэ космонавт Павел Попович советскэ делегацида орожо, Кубын революциин дүрбэн жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахаяа ошонхой. Тэрэниие Кубын ниислэлэй хүндэмүүшэ хүн зон хани халуунаар угтана.

Павел Попович декабриин 31-дэ Гавана соогуур ябажа хараа. Тиигэжэ городой элдэб районуудаар хүрэһэн байна. Баатар космонавтын ябаһан лэ газартань хүн зон абаһаар таняад, үнэн сэдьхэлһээ амаршалба.

Павел Поповичой президентын байдаг ордониие хаража байха үедэнь Кубын Республикын президент Освальдо Дортикос мэдэбэ. Мэдэхэлээрээ советскэ космонавтые өөрынгөө кабинедтэ оруулжа хөөрэлдэбэ. Энэ үедэнь Кубын правительствын хэды гэшүүдэй хабаадалгатайгаар суглаан үнгэргэгдэжэ байгаа.

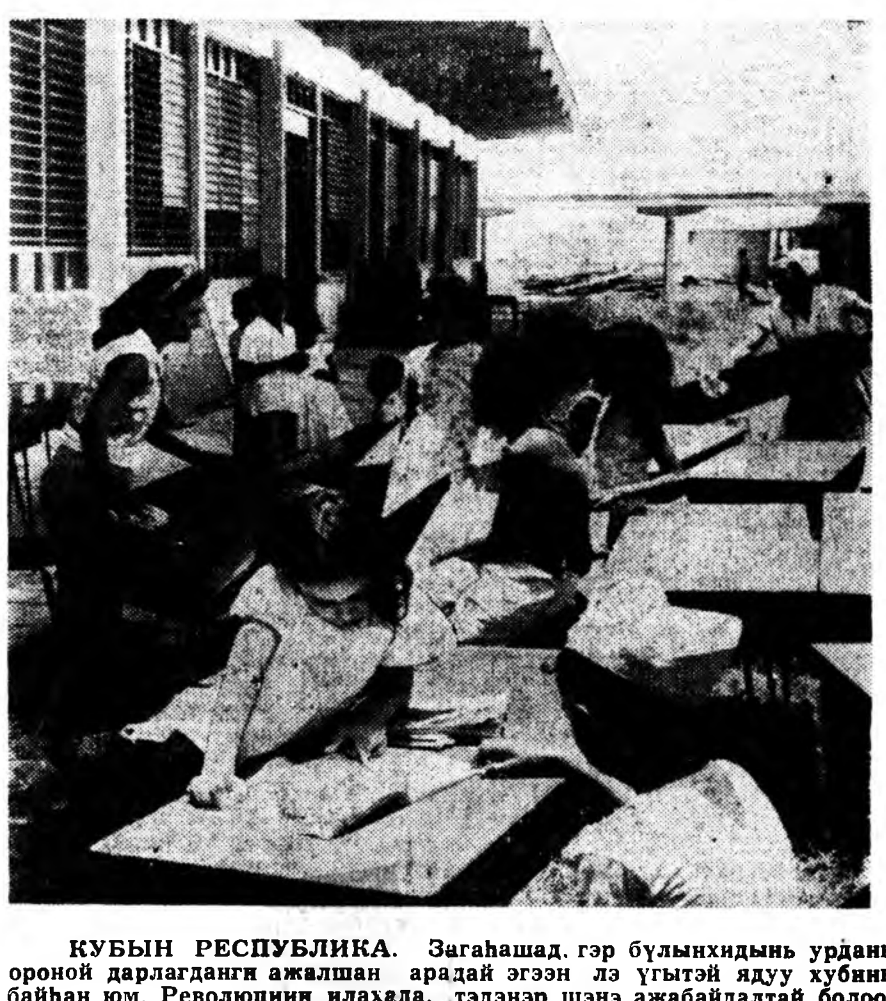
Танай ерэхые Кубын арад зон аргагүй ехээр хүлеэжэ ядажа байба. Таниие хани ёһоор, ямаршье протокол, бэшэг дансагүйгөөр, сэхэ амаршалжа байһандаа аргагүй баяртайб гэжэ Освальдо Дортикос Павел Поповичто хэлэбэ.

Павел Попович президентын үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые хэлэһэнэйнь түлөө баяр хүргөөд, Кубын баатар арадтай уулзаха арга олгоһондонь гүнзэгыгөөр баярлаһанаа мэдүүлбэ. Би Кубые замбуулинһаа хараа һэм. Тиихэдэмни аргагүй гоё һайхан байгаа даа. Мүнөө харахадамни бүришье үзэсхэлэн һайхан байнал даа гээд Павел Попович хэлээ.

Бидэнэр Кубые бэрхэшээлтэй байдалда оруулхагүйбди. Советскэ Союз Кубые дэмжэхээр, туһаламжа хүргэхөөр, бүхы боломоор хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ, хамгаалхаар бэлэн гэжэ советскэ космонавт хэлэбэ.

Иимэ туһаламжа хүргэжэ байһандатнай бидэнэр марганагүйбди. Советскэ Союз хэдыдэшье манда аха дүү ёһоной дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлхэ гээд бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэбэбди гэжэ Освальдо Дортикос һанамжалба.

Хани халуун оршон байдалда Кубын президенттэй, Кубын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй советскэ космонавт уулзаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, советскэ делегациин гэшүүн И. Д. Леонов Павел Поповичтой суггаа уулзалгада байлсаба.

КУБЫН РЕСПУБЛИКА. Загаһашад, гэр бүлынхидынь урдань ороной дарлагданги ажалшан арадай эгээн лэ үгытэй ядуу хубинь байһан юм. Революциин илахада, тэдэнэр шэнэ ажабайдалтай болоо. Правительствын дэмжэлгээр загаһа баригшадай 110 гаран кооператив байгуулагдажа, ажал хүдэлмэридөө, культурно-ажаһуудалай эрхэ байдал бии болголгодо ехэ амжалта туйлаа. Зураг дээрэ: Мансанильодо кооперативай гэшүүдэй һаяхан барижа дүүргэһэн һургуулиин шэнэ байшангай дэргэдэ. АДН-гэй—ТАСС-ай фото.

Аюултай ааша гаргагдаба

БЕРЛИН, январиин 1. (ТАСС). Баруун Берлинэй полициинхид январиин 1-дэ шэнэ харата муухай ааша гаргаба. Тиигэжэ Баруун Берлинэй полициинхид ГДР-эй хилын харуулшадые буудаһан байна. ГДР-эй хилын харуулай сэрэгүүдэй унтер-офицер Иоахим Машель толгойгоо шархатаа.

Энэ хорото аашатай дашарамдуулан, ГДР-эй национальна обороной министерство буруушаалта хэһэн байна.

Хорото ааша... эхилхэ г...

НЬЮ-ЙОРК, я... Юнайтед пресс ... ствын корреспон... дээсэһээр, прези... Кубын контр... урда Майамида ... бын Республикад... аашануудые дах... болоно гээд Лат... ломадууд тоолон... да руу бандит ёһ... хэдэг Америкын ... таа хорото аа... эхилхэ байха гэ... корреспондент та...

„Бидэн... асууда... ородуудһ... абахаар ...

НЬЮ-ЙОРК, я... Гадаадын оронуу... нэрэ суутай бол... бэшэг «Уолл-стр... дэ толилогдобо. ... хүн зон хилын с... гэжэ тоологдодог, ... байна гээд мэд... Харин мүнөө дэ... нуудтай болонхо... сашье туйлай ех... тодорхойлон гэр... туйлай ехэ шада... рилэгшэдтэй бай... олон асуудалну... һургаали абаха... зоригтой, шэнэ ю... олохо шэнжэтэй ... хүн түрэлтэнэй ... тэ хүндэлэгдэдэг ... зетэдэ толилогдо... һанамжална.

Редакто...
Ц. Ц...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лен...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ред... ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийной жиз... 24-74, сельского хозяйства, советского строител... ры — 47-59. промышленности транспорта, инф... литературы и искусства — 34-05, писем и рабсел... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухг... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министер... Бурятской АССР.
Н00312.
За...